



## 2016 års ekonomiska vårproposition

---

### Till finansutskottet

Finansutskottet beslutade den 14 april 2016 att ge bl.a. miljö- och jordbruksutskottet tillfälle att senast den 26 maj 2016 yttra sig över 2016 års ekonomiska vårproposition (prop. 2015/16:100) samt de motioner som väckts med anledning av propositionen, i de delar som rör respektive utskotts beredningsområde.

Miljö- och jordbruksutskottet har beslutat att yttra sig över propositionen och partimotionerna 2015/16:3398 (KD), 2015/16:3403 (L), 2015/16:3404 (C) och 2015/16:3406 (M) i berörda delar.

Miljö- och jordbruksutskottet anser att finansutskottet bör tillstyrka regeringens förslag till riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken och avstyrka motionerna i berörda delar.

I yttrandet finns fyra avvikande meningar (M, C, L, KD).

# Utskottets överväganden

I detta yttrande behandlar utskottet 2016 års ekonomiska vårproposition i de delar som rör utskottets beredningsområde. Behandlingen begränsar sig därmed till regeringens förslag och bedömningar när det gäller riktlinjerna för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken.

Fyra motioner har väckts med anledning av propositionen i de delar som rör utskottets beredningsområde.

## Klimatpolitik

### Propositionen

#### *Klimatet är vår tids ödesfråga*

Klimatfrågan är regeringens högst prioriterade miljöfråga. Vid FN:s klimatmöte i Paris 2015 kom samtliga 193 medlemsländer överens om ett nytt globalt och rättsligt bindande klimatavtal. I september 2015 antog FN:s medlemsländer Agenda 2030 med 17 globala mål för hållbar utveckling. Genom målen förenas för första gången ansvaret för miljö och klimat med social och ekonomisk utveckling. Länderna ska verka för att målen uppnås till 2030.

Nyckeln till att minska de globala klimatutsläppen är enligt regeringens uppfattning att rikare länder går före och minskar sina utsläpp samt utvecklar och sprider lösningar, samtidigt som utvecklingsländer ges stöd i sin klimatomställning och klimatanpassning. Sverige skärper den nationella klimatpolitiken och minskar utsläppen. Regeringen har vidtagit nya åtgärder för att minska utsläppen av växthusgaser i Sverige till 2020 och därefter.

Med regeringens politik uppgår de statliga klimatinvesteringarna i Sverige och internationellt till 4,5 miljarder kronor 2016. Investeringarna görs inom framför allt fyra områden: förnybar energi, fossilfria resor samt lokala och internationella klimatinvesteringar. Regeringen anför även att man i enlighet med principen om att förorenaren ska betala under mandatperioden stärker arbetet med att öka miljöskatternas styrande effekt.

Regeringen anser att EU så snart som möjligt måste inleda arbetet med att ratificera och genomföra Parisavtalet. En viktig del är att hitta lösningar som möjliggör en ökad klimatambition inom EU. Det är viktigt att Parisavtalet beaktas fullt ut i det fortsatta genomförandet av 2030-ramverket och att EU hittar vägar som möjliggör deltagande i de femåriga ambitionscyklerna. Sveriges politik för global utveckling är ett viktigt verktyg för att effektivisera det gemensamma arbetet för att uppnå de globala målen och 2030-ramverket.

Regeringen anför vidare att Sverige skärper den nationella klimatpolitiken och minskar utsläppen för att bidra till en globalt hållbar utveckling som håller den globala temperaturökningen så långt som möjligt under 2 grader och

strävar efter att begränsa den till 1,5 grader. Under mandatperioden 2014–2018 ska utsläppen av växthusgaser i Sverige minska tydligt.

Riksdagen har antagit ett etappmål om att klimatutsläppen ska minska med 40 procent till 2020 jämfört med 1990. Regeringen bedömer att målet kommer att uppnås (skr. 2015/16:87).

Miljömålsberedningen har i parlamentarisk enighet i sitt delbetänkande (SOU 2016:21) föreslagit ett klimatpolitiskt ramverk med ett långsiktigt mål för 2045 och en klimatlag som tydliggör processerna och långsiktigheten i klimatpolitiken. Miljömålsberedningen har också föreslagit att regeringen inrättar ett oberoende klimatpolitiskt råd. Regeringen delar Miljömålsberedningens syn att Sverige ska vara ett ledande land i det globala arbetet med att förverkliga Parisavtalets ambitiösa målsättningar. Sverige ska fortsätta vara en internationell förebild genom sitt nationella klimatarbete. Beredningens förslag har remitterats.

Regeringen avser att under mandatperioden utarbeta en nationell strategi för klimatanpassning i syfte att långsiktigt stärka klimatanpassningsarbetet och den nationella samordningen av detta arbete.

## **Motionerna**

### *Klimatet är vår tids ödesfråga*

I partimotion 2015/16:3406 av Anna Kinberg Batra och Ulf Kristersson (båda M) och partimotion 2015/16:3398 av Andreas Carlson m.fl. (KD) anförs att det för Alliansen är en självklarhet att Sverige måste vara pådrivande i omställningen till en klimatneutral ekonomi och ett giftfritt samhälle, och lika självklart att detta inte står i motsats till tillväxt och jobbskapande utan att miljö och tillväxt kan gå hand i hand. För detta krävs väl utformade och effektiva styrmedel. Förorenaren ska betala för sin miljöpåverkan samtidigt som förnybar och miljövänlig teknik tillåts växa fram. På så sätt ger åtgärderna största möjliga resultat för miljön.

I partimotion 2015/16:3398 av Andreas Carlson m.fl. (KD) anförs vidare att en viktig del av det kristdemokratiska idéarvet är förvaltarskapsprincipen. Motionärerna anför att den ställs på sin spets i Kristdemokraternas politik för en hållbar miljö. Klimatutmaningen är vår tids största miljöutmaning. Motionärerna anför vidare att de därför har satt ambitiösa mål när det gäller att minska utsläppen, såväl på Sverige- som på EU-nivå. Utöver själva miljöfrågan som utsläppen av växthusgaser utgör, följer det etiska problemet att det är världens fattigaste människor som betalar det högsta priset när jordens medeltemperatur ökar.

Enligt partimotion 2015/16:3403 av Jan Björklund m.fl. (L) stannar miljöförstöring och klimathot inte vid nationsgränser. Sverige ska vara en förebild och en pådrivande kraft inom EU och i det globala arbetet för ett hållbart samhälle – ett land som visar ledarskap och förenar välstånd med ansvar för miljö och klimat. Liberalerna driver på för att jordbruks- och livsmedelspolitiken ska ha ett tydligt konsument- och hållbarhetsperspektiv.

Jordbruket ska i likhet med andra sektorer bära sina egna miljö- och klimatkostnader men ska också ersättas för kollektiva nyttigheter som naturvård samt bevarande av den biologiska mångfalden. Därigenom förstärks drivkrafterna för effektivisering och klimatsmart teknik.

I partimotion 2015/16:3404 av Annie Lööf m.fl. (C) anförs att det har uppstått ett överskott av utsläppsrätter. En marknadsstabilitetsreserv har nyligen införts för att hantera överskottet av utsläppsrätter. Det är ett viktigt steg i rätt riktning. Dock behöver fler utsläppsrätter försvinna permanent, både från marknaden och från reserven. Motionärerna vill därför annullera överskottet av utsläppsrätter, motsvarande 2 miljarder ton koldioxid, med syftet att öka verksamhetens incitament att minska sina utsläpp.

## **Tidigare behandling och kompletterande uppgifter**

### *Klimatet är vår tids ödesfråga*

Enligt årets budgetproposition (prop. 2015/16:1 utg.omr. 20) behövs ett pris på utsläpp av koldioxid i alla länder. Legitimiteten för marknadsbaserade styrmedel bygger på att de anses relevanta och att de bidrar till de långsiktiga målen. EU:s utsläppshandelssystem (EU ETS) behöver stärkas. Regeringen anser att man nu bör fortsätta att reformera och utveckla systemet på ett sätt som säkerställer en rimlig prissignal, handelssystemets långsiktiga funktion och dess styr signaler till näringslivet. Regeringen anför även att den ska verka för en fortsatt reform av systemet med syfte att öka klimateffektiviteten.

I Regeringskansliets faktapromemoria 2014/15:FPM47 Översyn av EU:s handelssystem för utsläppsrätter – genomförande av 2030-ramverket anförs att regeringen ställer sig positiv till att kommissionen har genomfört en översyn av EU ETS i enlighet med rådsslutsatserna från oktober 2014. Regeringen betonar vikten av ett stabilt, långsiktigt, förutsägbart och välfungerande EU ETS med stärkt prissignal för att uppnå EU:s långsiktiga klimatmål på ett kostnadseffektivt sätt. Ett stärkt EU ETS är också viktigt för den inre marknaden och kommer att driva investeringar i förnybar energi och energieffektivisering. Regeringen står bakom de slutsatser som antogs vid Europeiska rådet i oktober 2014 och som anger att fri tilldelning inte ska upphöra för de sektorer som löper avsevärd risk för koldioxidläckage, så länge motsvarande åtgärder inte vidtas i andra ekonomier. Regeringen anser dock att den fria tilldelningen måste begränsas och de nuvarande kriterierna för bedömning av avsevärd risk för koldioxidläckage bör ses över för att fokusera på de sektorer som är verkligt utsatta. Regeringen anser att riktmärkena för fri tilldelning bör uppdateras för att spegla den tekniska utvecklingen och att det är positivt att tilldelningen anpassas mer till faktiska produktionsnivåer. Vidare anser regeringen att de mekanismer för solidaritet som skapades vid Europeiska rådet i oktober 2014, t.ex. moderniseringsfonden, inte ska kunna gå till investeringar i fossil energi utan måste inriktas på åtgärder för förnybar energi och energieffektivisering.

I regeringens skrivelse Redogörelse för behandlingen av riksdagens skrivelser till regeringen (skr. 2015/16:75) anför regeringen att den i budgetpropositionen för 2015 (prop. 2014/15:1 utg.omr. 20 s. 90) redovisade en beräkning av storleken på det förväntade överskottet av tilldelat utsläppsutrymme från första åtagandeperioden under Kyotoprotokollet till FN:s ramkonvention för klimatförändringar. Regeringen redovisade även sin bedömning att ett värde för överskottet inte kan beräknas. I budgetpropositionen begärde regeringen vidare riksdagens bemyndigande att annullera det överskott som inte behövs för att uppfylla Sveriges åtagande under Kyotoprotokollets första åtagandeperiod, vilket bifölls av riksdagen (bet. 2014/15:MJU1, rskr. 2014/15:81). Den tilldelade mängden utsläppsutrymme utgör huvuddelen av Sveriges innehav av utsläppsrätter. Vid avräkningen och redovisningen av Sveriges åtagande till FN av första åtagandeperioden kommer det överskott av tilldelad mängd utsläppsutrymme som Sverige förfogar över och som inte behövs för att uppfylla åtagandet att annulleras i enlighet med riksdagens bemyndigande. I propositionen Godkännanden för Kyotoprotokollets andra åtagandeperiod (prop. 2014/15:81) har regeringen redovisat hur Sverige kan fullgöra sitt åtagande under Kyotoprotokollets första åtagandeperiod och hur huvuddelen av det samlade överskottet av Kyotoenheter hanteras. Riksdagen biföll den 27 maj 2015 regeringens förslag i proposition 2014/15:81 (bet. 2014/15:MJU13, rskr. 2014/15:202). Under hösten 2015 utarbetades förslag till regeringsbeslut för uppdrag till Energimyndigheten att genomföra de förslag i proposition 2014/15:81 som riksdagen har behandlat. Regeringsbeslut togs den 22 oktober 2015 och Energimyndigheten genomförde fullgörandet och annulleringen den 3 november 2015. Hur Sveriges innehav av Kyotoenheter från klimatprojekt utomlands ska hanteras har ännu inte underställts riksdagen för beslut. Regeringen avser att återkomma i den frågan.

## Fossilfria transporter m.m.

### **Propositionen**

#### *Fossilfri fordonsflotta*

Enligt propositionen ska Sverige bli ett av världens första fossilfria välfärdsländer. För att nå målet om en fossilfri fordonsflotta höjdes energiskatten på bensin och diesel 2016. Vägsplitagekommittén ska vidare analysera hur en avståndsbaserad vägsplitageskatt för tunga lastbilar kan utformas, och regeringens ambition är att en sådan skatt ska införas.

Regeringen anför även att den stärker dialogen med näringsliv, kommuner, universitet och högskolor, andra offentliga aktörer samt det civila samhället genom initiativet Fossilfritt Sverige. En fossilfri fordonsflotta är en prioriterad fråga för regeringen. Minskade utsläpp från transportsektorn är centralt för att Sverige ska nå sina långsiktiga klimatmål. För detta krävs ett mer transporteffektivt samhälle i kombination med mer resurseffektiva fordon och

en övergång till förnybara energislag. Regeringens ambition är ett vägtransportsystem vars fordon drivs med förnybara drivmedel eller elektricitet. Transportsystemet ska utvecklas så att det blir långsiktigt hållbart. Miljöpåverkan från transportsektorn och dess utsläpp av växthusgaser ska minska.

Riksdagens mål om att andelen förnybar energi i transportsektorn ska vara minst 10 procent 2020 uppnås med befintliga styrmedel och åtgärder. Redan 2014 uppgick andelen förnybar energi i transportsektorn till ca 19 procent. Regeringen har presenterat nya åtgärder för att höja den andelen ytterligare till 2020 och avser att intensifiera insatserna för att nå målet om en fossilfri fordonsflotta.

Regeringens målsättning är att så snabbt som möjligt under mandatperioden få regler på plats som ger långsiktigt hållbara och stabila villkor för biodrivmedel. Arbetet med att genomföra och för framtiden utveckla stadsmiljöavtalen ytterligare med fokus på hållbara transporter i städer är fortsatt prioriterat.

Begränsningen för hur stor andel biodrivmedel som är skattebefriad i låginblandad bensin och diesel har slopats, vilket möjliggör ytterligare stöd till förnybara drivmedel. Regeringen bedömer att det finns en betydande potential för ökad användning av biodrivmedel. Regeringens målsättning är att så snabbt som möjligt under mandatperioden få regler på plats som ger långsiktigt hållbara och stabila villkor för biodrivmedel. Befrielsen från koldioxidskatt som Sverige tillämpat för biodrivmedel utgör enligt Europeiska kommissionen ett statligt stöd. Därför kunde kommissionen inte godkänna det svenska upplägget att kombinera skattebefrielsen med en s.k. kvotplikt för biodrivmedel. Sverige fick dock i december 2015 fortsatt statsstödsgodkännande för befrielse från koldioxidskatt och viss andel av energiskatten för hållbara biodrivmedel. För flytande biodrivmedel gäller godkännandet t.o.m. utgången av 2018 och för biogas som används som drivmedel t.o.m. utgången av 2020.

Hållbara förnybara bränslen ska ges minst lika goda förutsättningar som hittills att konkurrera med fossila bränslen så att de utgör en successivt ökande andel. Regeringen bedömer att det är möjligt att sänka skatten på vissa biodrivmedel utan att komma i konflikt med EU:s statsstödsregler. Regeringen föreslår därför i propositionen Vårändringsbudget för 2016 sänkt skatt på vissa biodrivmedel fr.o.m. den 1 augusti 2016.

### *Bonus–malus*

Regeringen anser enligt propositionen att det är viktigt att satsa på elektrifiering av transportsektorn. Det har därför avsatts medel till den s.k. supermiljöbilspremien. Regelverket för premien för att möjliggöra stöd till fler rena elbilar har även ändrats. I budgetpropositionen för 2016 aviserade regeringen att den tidsbegränsade nedsättningen av förmånsvärdet för vissa miljöbilar bör förlängas fr.o.m. 2017 t.o.m. 2019. Eldrivna bussar har stor

potential att minska utsläppen av växthusgaser och luftföroreningar. För att främja introduktionen av eldrivna bussar på marknaden införs under 2016 en elbusspremie. Regeringens satsning på stadsmiljöavtal innebär också möjligheter för kommuner och landsting att söka stöd för bl.a. laddinfrastruktur för eldrivna bussar.

Regeringen bedömer att det finns en effektiviseringspotential för såväl lätta som tunga fordon. Bonus–malus-utredningen (dir. 2015:59) fick i uppdrag att föreslå hur miljöanpassade fordon med relativt låga utsläpp av koldioxid kan premieras vid inköpstillfället genom en bonus medan fordon med relativt höga utsläpp av koldioxid belastas med högre skatt (malus). Utredningen lämnade sitt betänkande den 29 april 2016. Fram tills ett nytt system är på plats är det viktigt med en supermiljöbilspremie. Detta gäller också en nedsättning av förmånsvärdet för vissa miljöbilar.

## **Motionerna**

### *Fossilfri fordonsflotta*

I partimotion 2015/16:3398 av Anna Kinberg Batra och Ulf Kristersson (båda M) och partimotion 2015/16:3398 av Andreas Carlson m.fl. (KD) anförs att den svenska fordonsflottan måste bli mer hållbar och att utsläppen från transportsektorn måste minska. Beroendet av fossila bränslen är både en belastning på miljön och en säkerhetspolitisk risk.

Styrmedel som skattebefrielse för biodrivmedel, differentierad fordonsskatt och supermiljöbilspremien har enligt partimotion 2015/16:3404 av Annie Lööf m.fl. (C) bidragit till förbättringar. Denna omställning bör dock påskyndas med nya och utvecklade styrmedel för att nå målet om en fossiloberoende fordonsflotta. Det övergripande målet är att minska utsläppen från transporter. Därför bör styrmedlen i största möjliga mån ha klimateffektivitet som utgångspunkt. För att minska utsläppen från transportsektorn och öka användningen av biodrivmedel bör det införas ett kvotpliktssystem, med drivmedlens klimateffektivitet i fokus. Kraven bör öka stegvis fram till 2030, då Sveriges fordonsflotta ska vara fossiloberoende. Kvoterna måste vara långsiktigt förutsägbara och tillräckligt ambitiösa för att driva utvecklingen mot en fossiloberoende fordonsflotta till 2030. Höginblandade biodrivmedel, som B100, ED95, biogas och E85, bör undantas från ett kvotpliktssystem under en övergångsperiod. Det är också viktigt att en kvotplikt möjliggör initiativ utanför kvoten, så att kvoten inte utgör ett tak för ökad inblandning av biodrivmedel. Därför bör drivmedelsleverantörer som vill göra mer än vad kvoten kräver premieras. Reglerna bör utformas i samarbete med de berörda aktörerna. Dessutom vill motionärerna se än bättre och mer långsiktiga spelregler för de förnybara bränslena och se över möjligheten att helt skattebefria förnybara drivmedel i de gröna näringarna. Motionärerna vill också driva frågan om ändrade EU-regelverk i samband med den översyn av EU:s klimatpolitik till 2030 som kommer under 2016.

### *Bonus–malus*

I partimotion 2015/16:3404 av Annie Lööf m.fl. (C) anförs att nyköp av bilar med låga eller inga utsläpp i ett bonus–malus-system får kraftiga miljöbonusar, som finansieras via avgifter på de bilar som har höga utsläpp. Ett system för bonus–malus är ett kraftfullt verktyg i arbetet med att ställa om den svenska fordonsflottan. Mot bakgrund av detta kommer motionärerna i framtida budgetmotioner att återkomma med förslag om ett system för bonus–malus. Motionärerna vill även införa en miljöpremie för de bästa lastbilarna och bussarna. En supermiljölastbilspremie respektive en supermiljöbusspremie kan med fördel utformas enligt samma principer som för personbilar.

Enligt partimotion 2015/16:3403 av Jan Björklund m.fl. (L) krävs det åtgärder för att nå det långsiktiga målet om en fossilfri fordonsflotta. Motionärerna har föreslagit en omvänd miljöbilsbonus som bör utformas som en förhöjd skatt på bilar med negativ klimatpåverkan och fordonskatt baserat på fordonets koldioxidutsläpp per kilometer.

## **Kompletterande uppgifter**

### *Bonus–malus*

Bonus–malus-utredningen (Ett bonus–malus-system för nya lätta fordon, Betänkande av Bonus–malus-utredningen, SOU 2016:33) föreslår att det införs ett nytt bonus–malus-system för personbilar, lätta lastbilar och lätta bussar av fordonsår 2018 eller senare som registreras i vägtrafikregistret den 1 januari 2018 eller senare. Malusdelen ska även för det nya bonus–malus-systemet regleras i vägtrafikskattelagen (2006:227) och bonusdelen regleras i den nu gällande förordningen (2011:1590) om supermiljöbilspremie. Bonusen ska benämnas supermiljöbilsbonus. Liksom tidigare tas ett grundbelopp på 360 kronor ut för alla lätta fordon oavsett om fordonet berättigar till bonus eller belastas med malus. Den femåriga befrielsen från fordonskatt slopas i och med att det nya bonus–malus-systemet införs.

Enligt information från Finansdepartementet har Bonus–malus-utredningen remitterats. Remissvaren ska ha kommit in till Finansdepartementet senast den 15 augusti 2016.

## **Miljömålen ska uppnås**

### **Propositionen**

#### *Giffri miljö*

I propositionen anförs att investeringsstödet till lokala klimatåtgärder, Klimatklivet, bidrar till ökade klimatinvesteringar och är ett viktigt bidrag i arbetet med miljömålen. Regeringen följer noga utvecklingen och kommer att presentera åtgärder för att nå miljömålen. Miljö och klimat behöver fortsätta



att integreras i de politikområden där drivkrafterna och lösningarna till miljöproblemen finns.

Regeringen prioriterar arbetet med att uppnå en giftfri miljö genom att minska förekomsten av hormonstörande och hälsofarliga ämnen i dricksvattnet. När EU:s regelverk inte räcker till ska Sverige ha ambitionen att pröva att gå före med nationell lagstiftning mot farliga kemikalier. Förebyggande och utfasning av särskilt farliga ämnen bör säkerställas genom förbättrad information om produkters återvinningsbarhet, krav på information om utbytbarhet och innehåll av särskilt farliga ämnen samt ytterligare begränsningar av sådana ämnen i befintlig produktlagstiftning. En kartläggning av förekomsten av farliga ämnen som ännu inte är reglerade i EU genomförs. Kartläggningen omfattar farliga ämnen i konsumentprodukter.

Regeringen ska tillsätta en utredning som ska analysera behovet av beskattning för att minska spridningen av kadmium och andra hälso- och miljöfarliga ämnen och tungmetaller i miljön. Utredningen ska också göra en översyn av skatten på bekämpningsmedel och analysera om det går att öka skattens effektivitet samt styrande effekt när det gäller hälsa och miljö.

Från och med 2017 års ekonomiska vårproposition kommer regeringen vartannat år inkludera en miljöbilaga som ger en fördjupad bild av regeringens strategi för miljömålsarbetets olika delar.

### *Levande hav och vatten*

Rent vatten är en livsförutsättning. Det behövs både skydd och förebyggande åtgärder för att säkra tillgången till rent vatten. Ett åtgärdsprogram för hur Sverige ska genomföra EU:s ramdirektiv utarbetas.

### *Högfluorerade ämnen*

Livsmedelsverket och Kemikalieinspektionen har gemensamt startat ett nationellt nätverk för högfluorerade ämnen (PFAS) för myndigheter, forskare, länsstyrelser, kommuner, miljökonsulter och dricksvattenproducenter. Nätverket fokuserar på att öka kunskapen om egenskaper och förekomst och att diskutera lösningar för att få bort PFAS-ämnen i marken och dricksvattnet.

## **Motionerna**

### *Giftfri miljö*

Enligt partimotion 2015/16:3398 av Anna Kinberg Batra och Ulf Kristersson (båda M) och partimotion 2015/16:3398 av Andreas Carlson m.fl. (KD) krävs nya styrmedel för att minska användningen av gifter i vår vardag. Därtill måste Sverige arbeta oförtröttligt på den internationella arenan för att bidra till de globala utsläppsreduktioner som behöver uppnås.

Motionärerna anför i partimotion 2015/16:3398 av Andreas Carlson m.fl. (KD) vidare att de också vill verka för att förhindra spridningen av giftiga

kemikalier i vår miljö. Detta är en viktig aspekt av det förebyggande hälsoarbetet. Inte minst gäller det barns vardagsmiljöer. Motionärerna vill t.ex. ha giftfria förskolor och jobbar för att man ska ställa större krav när det gäller t.ex. barnens leksaker, nappflaskor samt mat och dryck. EU har en nyckelroll i arbetet för att öka kemikaliesäkerheten, bl.a. för att utveckla arbetet med gemensamma åtgärder mot spridning av gifter och läkemedelsrester till våra hav och vattendrag.

I partimotion 2015/16:3404 av Annie Lööf m.fl. (C) anförs att vissa farliga kemikalier bör förbjudas. Andra kemikalier är vanliga och inte giftiga nog att förbjudas men kan i större mängder, eller i kombination med varandra, ändå vara skadliga. Dessa ämnen bör bära sina kostnader och användningen av dem bör minska.

Enligt partimotion 2015/16:3403 av Jan Björklund m.fl. (L) avsatte liberalerna i höstbudgeten medel till nationella klimatinvesteringar för riktade och långsiktiga klimatinvesteringar, till restaureringsinsatser i syfte att bevara och utveckla den biologiska mångfalden samt till Kemikalieinspektionen med syfte att utöka marknadstillsynen när det gäller giftiga konsumentprodukter med särskilt fokus på produkter riktade mot barn. I samband med avfallspolitiken prioriterade motionärerna även anslag till ökad giftsanering av områden som kan användas till bostadsbyggande samt av områden som är särskilt angelägna ur risksynpunkt.

### *Levande hav och vatten*

Enligt partimotion 2015/16:3404 av Annie Lööf m.fl. (C) är tillgången på rent vatten och livskraftiga marina ekosystem mycket angelägna framtidsfrågor. Ett långsiktigt och målmedvetet arbete behöver bedrivas, och för det krävs en stark och sammanhållen havs- och vattenpolitik. En stor del av arbetet sker i samarbete med länder inom EU och i Östersjöregionen. Men minst lika mycket behöver ske på nationell, regional och lokal nivå. Stora miljövinster kan nås genom att långsiktigt planera för hur havs- och vattenresurser ska nyttjas hållbart. En långsiktigt hållbar planering i kombination med ett skydd av kust- och havsområden, enligt de internationella Nagoyamålen som Sverige ska uppfylla, skapar förutsättningar för att säkra de marina ekosystemtjänsterna för framtida generationer.

Kretsloppsarbetet behöver stärkas för att minska förekomsten av farliga kemikalier, mikroplaster och marint skräp i våra vattenområden. Marin nedskräpning är en global utmaning. Men det är ett problem även i Sverige. Motionärerna vill stärka arbetet med att minska förekomsten av plaster i våra hav och säkerställa att en god avfallshantering finns längs våra kuster. Motionärerna vill även öka insatserna för en bättre vatten- och havsmiljö. Det behövs insatser för att minska belastningen av näringsämnen såsom kväve och fosfor. Därför är det viktigt att ta vara på och stimulera kreativa och innovativa nya marina affärsmodeller samt kostnadseffektiva initiativ på lokal nivå för att nå resultat i åtgärdsarbetet.

I partimotion 2015/16:3403 av Jan Björklund m.fl. (L) anförs att motionärerna gjorde särskilda satsningar för att förstärka den havs- och vattenrelaterade miljöövervakning som Havs- och vattenmyndigheten utför samt en satsning för renare stränder runt om i Sverige. Vidare anförs att fisket måste bedrivas på ett långsiktigt hållbart sätt och hålla sig inom ramen för vetenskapliga bedömningar av vad bestånden tål. Dricksvattenförsörjningen måste säkras och fler yt- och grundvattentäkter ges skydd. Det krävs insatser för att minska utsläpp och miljöpåverkan i våra hav och vattendrag. Nedskräpningen av våra hav är ett allvarligt miljöproblem.

I partimotion 2015/16:3398 av Andreas Carlson m.fl. (KD) påpekas att Sveriges havs- och kustområden innehåller ett rikt artliv och skyddsvärda miljöer. Det anförs att Kristdemokraterna under några år har ökat antalet marina reservat. Vidare anförs att vi måste fortsätta att verka för att den ekologiska balansen inte ska rubbas via exempelvis långväga arter som på olika sätt letar sig hit.

### *Högfluorerade ämnen*

I partimotion 2015/16:3404 av Annie Lööf m.fl. (C) anförs att man i ett antal kommuner har upptäckt höga halter av PFAS-ämnet PFOS i vattentäkter där brandövningsplatser visat sig vara källan till dessa föroreningar. PFAS-förorening av vattentäkter kan vara ett hot mot dricksvattenförsörjningen.

Konsekvenserna av föroreningar i våra vatten, och framför allt i Östersjön, är alltmer påtagliga. Det är enbart ett fåtal av de ca 350 existerande brandövningsplatserna som har kontrollerats, och mycket arbete behövs för att höja kunskapen om spridningen av dessa ämnen. Dessutom måste samordningen mellan myndigheter och inrapportering stärkas.

### *Viltvård*

Sverige ska enligt partimotion 2015/16:3403 av Jan Björklund m.fl. (L) ha livskraftiga stammar av alla de fem stora rovdjuren: björn, järv, lo, varg och kungsörn. Dialog med lokalbefolkningen i berörda områden är en viktig del av rovdjursförvaltningen.

För att säkerställa en närvarande och effektiv viltförvaltning har Centerpartiet i partimotion 2015/16:3404 av Annie Lööf m.fl. (C) föreslagit att en ny viltmyndighet inrättas. Centerpartiet kommer i kommande budgetmotioner att återkomma med förslag som stärker viltförvaltningen.

### *Biologisk mångfald*

Enligt partimotion 2015/16:3403 av Jan Björklund m.fl. (L) ska hotade växter och djur skyddas genom fridlysning, information och biotopskydd. Artdatabankens arbete ska främjas. För att bevara och utveckla den biologiska

mångfalden i form av olika naturtyper och arter behövs ökade restaureringsinsatser.

I partimotion 2015/16:3398 av Andreas Carlson m.fl. (KD) anförs att ett av Sveriges miljömål är den biologiska mångfalden, uttryckt som ”ett rikt växt- och djurliv”. Hoten mot den biologiska mångfalden är omfattande om vi tittar på den globala nivån. I Sverige bidrar våra skogar och vår landsbygd, exempelvis våra hagmarker, till denna mångfald. Just hagmarkerna nämns ibland som de, näst regnskogarna, artrikaste biotoperna på vår planet. Jordbruket skulle i högre utsträckning kunna bli en nyckelaktör för att värna den biologiska mångfalden om man fick rätt incitament att göra det. Reformen av EU:s jordbrukspolitik i denna riktning är viktiga.

## **Tidigare behandling och kompletterande uppgifter**

### *Giftfri miljö*

I 2 kap. miljöbalken finns allmänna hänsynsregler och regler om försiktighetsmått som ska följas av verksamhetsutövare för att undvika skador på människors hälsa eller i miljön, däribland att verksamhetsutövaren ska ha den kunskap som behövs för att skydda människors hälsa eller miljön mot skada och olägenhet. Även försiktighetsprincipen, substitutionsprincipen och principen om att förorenaren betalar kommer till uttryck i miljöbalkens hänsynsregler.

I den senaste kemikaliepropositionen (prop. 2013/14:39) framhölls bl.a. att användningen av särskilt farliga ämnen, inklusive hormonstörande och allergiframkallande ämnen, bör begränsas i varor som barn ofta kommer i kontakt med.

För att arbetet med Handlingsplan för en giftfri vardag 2011–2014 ska vidareutvecklas och intensifieras har riksdagen beslutat om resursförstärkningar till Kemikalieinspektionen för perioden 2014–2020 (prop. 2013/14:1 utg.omr. 20, bet. 2013/14:MJU1, rskr. 2013/14:122).

I juni 2014 redovisade Kemikalieinspektionen hur handlingsplanen kan vidareutvecklas för perioden 2015–2020. Fokus är även i fortsättningen på att skydda människans fortplantning och barns hälsa genom olika åtgärder på nationell nivå, EU-nivå och internationell nivå (Kemikalieinspektionen, Handlingsplan för en giftfri vardag 2015–2020 Skydda barnen bättre rapport 5/14).

Regeringen gav i början av 2015 enligt årets budgetproposition (prop. 2015/16:1 utg.omr. 20) Kemikalieinspektionen i uppdrag att vidareutveckla Handlingsplan för en giftfri vardag. Enligt uppdraget bör handlingsplanen fortsätta att fokusera på en giftfri vardag. Barn och unga är extra känsliga för risker förknippade med gifter och arbetet ska därför särskilt fokusera på att skolor, förskolor och andra miljöer där barn vistas ska vara fria från gifter.

Kemikalieskatteutredningen överlämnade sitt betänkande, Kemikalieskatt – Skatt på vissa konsumentvaror som innehåller kemikalier (SOU 2015:30), till regeringen den 30 mars 2015 och det har sedan remissbehandlats.

Utredningen har haft i uppdrag att analysera behovet av nya ekonomiska styrmedel på kemikalieområdet och om behov av sådana styrmedel bedöms finnas, föreslå vilken typ av ekonomiskt styrmedel som har bäst förutsättningar att vara verkningsfullt och kostnadseffektivt.

Enligt information från Finansdepartementet pågår för närvarande arbete med skatterna inom Regeringskansliet. Förslagen om kemikalieskatter kommer att läggas fram i budgetpropositionen för 2017 och beräknas träda i kraft den 1 juli 2017.

### *Levande hav och vatten*

I propositionen Nagoyaprotokollet om användning av genetiska resurser (prop. 2015/16:161) föreslås nya bestämmelser i miljöbalken om användning av genetiska resurser och traditionell kunskap som rör genetiska resurser. Förslagen syftar till att genomföra Nagoyaprotokollet om tillträde till och rimlig och rättvis fördelning av vinster från utnyttjande av genetiska resurser. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 15 augusti 2016.

Havs- och vattenmyndigheten har regeringens uppdrag att genomföra en sammanhållen havs- och vattenpolitik. Regeringen fattade i augusti 2015 beslut om en svensk maritim strategi. Genom denna har regeringen tagit ett helhetsgrepp för att främja de maritima näringarna och har lagt fast följande vision för det fortsatta arbetet: Konkurrenskraftiga, innovativa och hållbara maritima näringar som kan bidra till ökad sysselsättning, minskad miljöbelastning och en attraktiv livsmiljö. Härutöver beslutade regeringen den 17 juni 2015 om havsplaneringsförordningen (2015:400). Att nödvändig reglering är på plats är ett viktigt steg för det fortsatta arbetet med havsplanering.

I budgetpropositionen för 2016 (prop. 2015/16:1 utg.omr. 20) anförs att regeringen under 2016 kommer att fortsätta samarbetet med länder som är av strategisk betydelse för det globala miljö- och klimatsamarbetet. Internationellt samarbete, bl.a. genom de regionala konventionerna Oskar och Helcom, är nödvändigt för att nå de havs- och vattenrelaterade miljö kvalitetsmålen. Särskilt viktiga frågor där Sverige aktivt driver på är arbetet med skydd av biologisk mångfald, skyddade marina områden, marint skräp och övergödning. Anslaget för åtgärder för havs- och vattenmiljön har ökat med 75 miljoner kronor per år 2016 och framåt, för att ytterligare stärka arbetet med att nå miljö kvalitetsmålen. De kommande åtgärdsprogrammen inom havs- och vattenförvaltningen håller vidare på att genomföras. Vattenmyndigheterna har inom ramen för vattendirektivet tagit fram utkast till åtgärdsprogram och förvaltningsplan för 2016–2021. Arbetet med miljöövervakning, framför allt övervakning av hav och vatten, har även stärkts med 25 miljoner kronor 2015 (prop. 2014/15:99).

Det nya landsbygdsprogrammet, som trädde i kraft under 2015, omfattar flera åtgärder, bl.a. miljö- och klimatersättningar, stöd för

kompetensutveckling samt miljöinvesteringar som syftar till att minska läckage av näringsämnen från jordbruksmark.

Regeringen har valt att stödja särskilt drabbade kustkommuner genom ett särskilt anslag till Havs- och vattenmyndigheten som finansierar projektet Ren och Attraktiv Kust fram till 2018. Projektet syftar bl.a. till att motverka marint skräp i såväl förebyggande som operativa insatser. Vidare var regeringen pådrivande i framtagandet av en regional aktionsplan för marint skräp som antogs av Ospar 2014, och motsvarande plan håller på att tas fram för Östersjön inom Helcom.

I betänkande 2014/15:MJU6 framhöll utskottet att Sverige ska verka för en hög ambitionsnivå i arbetet för ett hållbart utnyttjande av fiskbestånden på global nivå. Vidare anfördes att utskottet förutsatte att regeringen även i fortsättningen bedriver en aktiv politik på detta område och vid behov informerar riksdagen om hur avtalen utvecklas.

När det gäller skyddet av marina områden vidhöll utskottet i betänkande 2015/16:MJU6 det som anfördes i betänkande 2014/15:MJU12 om att utskottet i likhet med regeringen anser att skyddet behöver stärkas. Utskottet konstaterade att såväl anslaget 1:12 Åtgärder för havs- och vattenmiljö som anslaget 1:17 Skydd av värdefull miljö har förstärkts genom det beslut som riksdagen fattade om fördelningen av anslagen inom utgiftsområde 20 för 2016.

### *Högfluorerade ämnen*

Regeringskansliet, Miljö- och energidepartementet, gav den 19 oktober 2015 en utredning i uppdrag att göra en analys av orsakerna till att spridningen av högfluorerade ämnen (s.k. PFAS) till dricksvattentäkter kunnat pågå många år utan att upptäckas. Utredningen redovisade den 2 mars 2016 sitt betänkande.

Kemikalieinspektionen har på uppdrag av regeringen tagit fram Handlingsplan för en giftfri vardag 2011–2014 – Skydda barnen bättre. Handlingsplanen har förlängts till 2020. I september 2015 framförde Miljö- och energidepartementet önskemål om att Kemikalieinspektionen skulle lyfta ut åtgärden nationell reglering av högfluorerade ämnen i brandsläckningsskum ur det aktuella uppdraget och senast den 31 december 2015 (förlängdes till den 15 januari 2016) redovisa möjligheten att införa en nationell reglering och även ge förslag på utformning av en sådan.

För att så långt och snabbt som möjligt begränsa tillflödet av högfluorerade ämnen från brandsläckningsskum till miljön föreslår Kemikalieinspektionen i sin rapport ett antal åtgärder, bl.a. ett förordningsstadgat krav med stöd av miljöbalken om att skumvätska och släckvatten från fluorbaserade brandsläckningsskum ska samlas upp och destrueras fr.o.m. den 1 januari 2017, med vissa undantag. Under våren 2016 fortsätter Kemikalieinspektionen i samarbete med Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) med informations- och utbildningsaktiviteter för att motverka felanvändning av fluorbaserade brandsläckningsskum samt tar fram ett förslag på

anmälningsplikt för användare av brandsläckningsskum. Vidare föreslår Kemikalieinspektionen att regeringen under 2019 låter göra en översyn och så långt möjligt reducerar de föreslagna undantagen.

Enligt information från Miljö- och energidepartementet har Kemikalieinspektionens rapport med förslag till nationella regler för högfluorerade ämnen i brandsläckningsskum varit ute på remiss till den 29 april 2016. Regeringskansliet håller på med en remissammanställning och ska därefter ta ställning till hur man går vidare med de olika förslagen. Utredningen om spridning av PFAS-föreningar i dricksvatten är för tillfället föremål för intern beredning på Regeringskansliet.

### *Viltvård*

I betänkande 2014/15:MJU9 föreslog utskottet ett tillkännagivande om att regeringen bör inrätta en myndighet för viltförvaltning och jaktfrågor. I regeringens skrivelse Redogörelse för behandlingen av riksdagens skrivelser till regeringen (skr. 2015/16:75) anför regeringen att Jaktlagsutredningens delbetänkande Viltmyndighet – jakt och viltförvaltning i en ny tid (SOU 2013:71) har remitterats och att bedömningen är att vissa aspekter kring en eventuell ny myndighet kräver ytterligare utredning. Frågorna analyseras och ärendet bereds vidare.

Vidare framhöll utskottet i betänkande 2015/16:MJU11 att riksdagen har beslutat om ett övergripande och långsiktigt mål för rovdjurspolitiken. Förvaltningen syftar till att de stora rovdjuren ska finnas i så stort antal att arterna långsiktigt finns kvar i den svenska faunan och djuren kan sprida sig till sina naturliga utbredningsområden. Syftet ska dock uppnås i en sådan takt att samexistensen mellan människor och dessa arter främjas samtidigt som skador och olägenheter förebyggs och begränsas.

### *Biologisk mångfald*

I budgetpropositionen för 2016 (prop. 2015/16:1 utg.omr. 20) anför regeringen att den bedömer att det är nödvändigt med en tydlig ambitionshöjning för att nå miljö kvalitetsmålen som innefattar biologisk mångfald och ekosystemtjänster. Sverige ska även ha en hög ambition i arbetet med biologisk mångfald och ekosystemtjänster internationellt och inom EU. Biologisk mångfald och bättre havsmiljö är några av de områden som regeringen prioriterar.

Regeringen avser att återkomma med nya preciseringar av skyddsbehov för att leva upp till konventionen om biologisk mångfald och målen om långsiktigt skydd. Skyddet för biologisk mångfald ska utökas. Regeringen föreslog en kraftig ökning av anslaget 1:16 Skydd av värdefull natur med 250 miljoner kronor i vårändringsbudgeten (prop. 2014/15:99) och med ytterligare 340 miljoner kronor för 2016 och framåt i budgetpropositionen för 2016 (prop. 2015/16:1) för skydd av värdefulla områden, framför allt skogar och marina

områden. Därutöver ökas anslaget 1:2 Insatser för skogsbruket inom utgiftsområde 23 med 100 miljoner kronor för 2016 och framåt för skydd av värdefull skog. Genom den omfattande satsningen på ökat skydd av områden med höga naturvärden genom inrättande av naturreservat och andra former av skyddade områden har förutsättningarna för att nå flera miljökvalitetsmål förbättrats. Förvaltningen av skyddad natur behöver förstärkas kraftigt för att bibehålla natur-, friluft- och kulturmiljövärden. Därför ökas anslaget 1:3 Åtgärder för värdefull natur med 110 miljoner kronor i vårändringsbudgeten (prop. 2014/15:99) och med ytterligare 240 miljoner kronor per år från 2016 och framåt i budgetpropositionen för 2016 (prop. 2015/16:1).

Regeringen anser att ytterligare satsningar och åtgärder behövs för att miljömålet Levande skogar ska nås. Regeringen avser därför att utveckla nya etappmål för skydd av skog. För att bevara en biologisk mångfald, uppnå riksdagens miljökvalitetsmål och leva upp till EU-rätten ska Sverige ha långsiktigt livskraftiga stammar av stora rovdjur. Det är samtidigt viktigt att tamdjurshållning inte påtagligt försvåras och att även annan socioekonomisk hänsyn tas. Politiken måste värna både människorna och de stora rovdjuren. Därför behövs mer samverkan mellan berörda parter och organisationer. För att i ett litet längre perspektiv komma till rätta med de angrepp och andra skador som stora rovdjur orsakar beslutade regeringen den 1 april 2015 att ge Statens jordbruksverk i uppdrag att sammanfatta och utvärdera den befintliga kunskapen om hur angrepp orsakade av stora rovdjur på tamdjur och husdjur kan förebyggas (dnr N2015/3037).

Utskottet framhöll i betänkande 2014/15: MJU12 att åtgärder vidtas globalt genom Citeskonventionen och genom Internationella konsortiet för att bekämpa artskyddsbrott (ICCWC), på EU-nivå genom arbetet med strategin mot olaglig handel med vilda djur och växter och nationellt genom Jordbruksverkets uppdrag att förebygga artskyddsbrott och att samordna berörda myndigheters arbete mot sådana brott.

Utskottet anförde i betänkande 2015/16: MJU11 att arbetet med att genomföra strategin för biologisk mångfald och ekosystemtjänster pågår enligt uppgift från Regeringskansliet (Miljö- och energidepartementet). Arbetet bedrivs inom flera områden och består bl.a. av utredningsuppdrag och uppdrag till olika myndigheter. Utskottet anförde att det såg positivt på att arbetet med att nå miljökvalitetsmålen som innefattar biologisk mångfald och ekosystemtjänster är prioriterat och att insatser görs inom flera områden i syfte att bidra till att Sverige når dessa miljökvalitetsmål. Dagens miljöutmaningar är i stora delar gränsöverskridande och ställer krav på en ambitiös miljöpolitik, inte bara nationellt utan också utanför Sveriges gränser. Regeringen har gett uttryck för att det behövs en ambitionshöjning inom detta område såväl i det nationella arbetet som internationellt och inom EU. Arbetet med att nå miljökvalitetsmålen och generationsmålet ska enligt regeringen även integreras i det internationella arbetet. Utskottet förutsatte därför att Sverige fortsätter att vara den aktiva och pådrivande aktör i dessa frågor både inom EU och internationellt som man hittills varit.



I betänkande 2015/16:MJU9 konstaterade utskottet också att det inom ramen för landsbygdsprogrammet är möjligt att söka miljöersättningar för bevarande och utvecklande av hag- och betesmarker. Det finns även möjligheter att arbeta med bevarande av gamla lantsorter genom landsbygdsprogrammets kompetensutveckling och rådgivning. Satsningar har även gjorts på detta område genom programmet för odlad mångfald (POM) och genom uppdrag till bl.a. Jordbruksverket att arbeta med traditionell småskalig matkultur och genom detta utveckla mångfalden av växtsorter.

## En cirkulär och biobaserad ekonomi

### Propositionen

Regeringen anför att den vill uppnå en mer cirkulär ekonomi som bygger på återanvändning och återvinning. I en cirkulär och biobaserad ekonomi är Sveriges skogar, vatten, mineraltillgångar och jordbruksmark en stor tillgång i en hållbar råvaruproduktion och i omställningen till ett hållbart samhälle. Samtidigt kan nya affärsmöjligheter och nya jobb skapas såväl i städer som på landsbygd och påverkan på klimat, miljö och hälsa minskar. Produkterna ska hålla längre och vara lättare att återvinna. Avfall ska ses som en resurs i ett giftfritt kretslopp. Det kan handla om att återanvända, hyra, dela och reparera olika produkter.

### Motionen

Enligt partimotion 2015/16:3404 av Annie Lööf m.fl. (C) måste landsbygden ha rätt verktyg för att bedriva ett modernt jord- och skogsbruk. För att ta ett samlat grepp kring de affärsmöjligheter som en övergång till ett biobaserat samhälle ger anser motionärerna att en nationell strategi för en biobaserad samhällsekonomi bör tas fram. Förutsättningarna för grön kemi, med kemiska produkter och processer som minskar eller helt eliminerar användandet eller bildandet av farliga ämnen, bör stärkas och giftiga kemikalier fasas ut. Motionärerna vill öka och industrialisera träbyggandet samt stimulera vidareförädling av träproduktion i Sverige.

## Landsbygd

### Propositionen

#### *Grön omställning i de gröna näringarna*

Regeringen ska tillsätta en utredning som ska analysera behovet av beskattning för att minska spridningen av kadmium och andra hälso- och miljöfarliga ämnen och tungmetaller i miljön. Utredningen ska också göra en översyn av skatten på bekämpningsmedel och analysera om det går att öka skattens effektivitet samt styrande effekt när det gäller hälsa och miljö.

## Motionerna

### *Långsiktig konkurrenskraft*

Enligt partimotion 2015/16:3404 av Annie Lööf m.fl. (C) är det viktigt att värna om de gröna näringarnas konkurrenskraft och allmänna förutsättningar. Bra företagspolitik, särskilt anpassad till små företag, med minskat krångel och lägre kostnader, är den viktigaste politiska åtgärden även för företagen i de gröna näringarna. Ska Sverige bevara och utveckla den svenska matproduktionen krävs en tydlig målsättning om långsiktigt stärkt konkurrenskraft. Perspektivet bör genomsyra hela politikområdet, och både regelbördan och kostnaderna bör minska. Nya reformer bör värderas utifrån deras bidrag till konkurrenskraften. Att med ökade kostnader och regelkrångel slå ut svensk primärproduktion innebär samlat en högre miljöbelastning och färre jobb. Motionärerna menar att vi därför behöver en regelförenklingskommission, som bl.a. ser över hur djurskyddskrav och andra regler kan reformeras så att det inte är byråkratin, utan syftet med reglerna, som står i fokus. Det är viktigt att se över regelverk för exempelvis beteslagstiftningen för att minska den byråkratiska belastningen och öka rättssäkerheten och förutsägbarheten, utan att det svenska djurskyddet försämras.

Centerpartiet vill också fortsätta att intensifiera arbetet med att se över miljö- och djurvälståndsförordningarna inom landsbygdsprogrammet. I detta arbete vill motionärerna bl.a. se över huruvida det är möjligt att tidigare, men senast vid halvtidsutvärderingen av landsbygdsprogrammet, utöka miljö- och djurvälståndsförordningarna. Bland annat bör möjligheten att exempelvis införa en betesförsättning undersökas. Målsättningen måste vara att stärka konkurrenskraften i de gröna näringarna så att man i högre grad har likvärdiga förutsättningar jämfört med viktiga konkurrentländer.

Vi måste vara öppna för att se över regelverk för att säkerställa att de bidrar till den goda djurvälstånd och det ambitiösa miljöarbete som präglar de svenska gröna näringarna, och inte bidrar till ökat krångel och onödiga kostnader. Dessutom är det prioriterat att stärka efterfrågan på svenska livsmedel både i Sverige och internationellt. Satsningar på export och projekt som stärker svensk livsmedelsproduktion är därför fortsatt viktiga. Att stärka innovations- och utvecklingstakten i livsmedelskedjan är också av stor vikt för att den svenska livsmedelsförsörjningen ska kunna säkras. Där ingår bl.a. att stärka förädlingsvärdet genom hela kedjan så att produktutveckling i alla led blir mer av en självklar del i företagandet.

I partimotion 2015/16:3403 av Jan Björklund m.fl. (L) anförs att det finns goda möjligheter att förbättra avkastningen på ett miljövänligt sätt genom att anpassa växtsorter, brukningsmetoder och näringsämnen efter lokala förhållanden. Rätt använd kan biotekniken bidra till att få fram bättre skördar och näringsinnehåll.

Jordbruket är enligt partimotion 2015/16:3398 av Andreas Carlson m.fl. (KD) centralt för att ha mat att ställa på bordet, men jordbruket är mycket mer

än maten som produceras där. Det har en central betydelse för biologisk mångfald och den levande landsbygd och de öppna landskap som är en del av vårt kulturarv. I många EU-länder är tyvärr miljötänkande och djurskydd jämförelsevis nedprioriterat. Alternativt följs inte de uppsatta reglerna. En bidragande orsak till problemen i svenskt jordbruk är att vi inte har lyckats omsätta den kvalitet på varorna som våra miljö- och djurskyddsregler leder till, i reda pengar. I regeringsställning var Kristdemokraterna bl.a. med och sänkte skatten på handelsgödsel och sänkte egenavgifterna. Kristdemokraterna drev också på för att minska jordbrukarnas regelkrångel. Vi vill att den förenklingsprocessen ska fortsätta.

### *Livsmedelsstrategin*

Enligt partimotion 2015/16:3404 av Annie Lööf m.fl. (C) måste livsmedelsstrategin bli ett kraftfullt verktyg för att stärka primärproduktionen, bonden och de gröna näringarna, och i partimotion 2015/16:3403 av Jan Björklund m.fl. (L) anförs att den kommande livsmedelsstrategin utifrån ett marknadsliberalt och konsumenträttsligt perspektiv måste innehålla åtgärder för att lyfta svensk jordbruksproduktion.

### *Svensk mjölkproduktion*

I partimotion 2015/16:3404 av Annie Lööf m.fl. (C) anförs att det i det läge som mjölkbranschen befinner sig i krävs politiskt ledarskap och en seriös politik för konkreta och genomförbara krisåtgärder, men också en politik för att stärka konkurrenskraften även på längre sikt. EU-kommissionen har beslutat om riktade stöd till mjölkbranschen med anledning av den rådande krisen. För svensk del har 76 miljoner kronor tilldelats från EU-kommissionen. Dessutom ger kommissionen medlemsstaterna möjlighet att lägga till egna nationella medel. För Sveriges del rör det sig om ytterligare 76 miljoner kronor. Centerpartiet har föreslagit att möjligheten att lägga till mer nationella pengar utnyttjas fullt ut.

Enligt partimotion 2015/16:3403 av Jan Björklund m.fl. (L) behöver EU:s jordbrukspolitik reformeras i grunden. Jordbruksstödet, utom landsbygdstödet, ska avvecklas så snart som möjligt liksom EU:s handelshinder mot omvärlden. Samtliga direktstöd och marknadsregleringar ska fasas ut så snart som möjligt. Mot denna bakgrund avvisade motionärerna i höstas, liksom nu, regeringens förslag om statliga kreditgarantier för mjölkföretag.

I partimotion 2015/16:3398 av Andreas Carlson m.fl. (KD) anförs att mjölkböndernas situation under det senaste året har gått från dålig till akut. Producenterna går nu med tiotals öre i förlust per liter levererad mjölk. För att rädda den svenska mjölksektorn på kort sikt har motionärerna föreslagit att en kostnadsersättning på 1 000 kronor per mjölkko och år införs i syfte att kompensera de svenska mjölkbönderna för deras merkostnader.

### *Djurskydd*

Enligt partimotion 2015/16:3404 av Annie Lööf m.fl. (C) prioriterar motionärerna ett effektivt djurskydd och kommer därför i kommande budgetmotioner att återkomma med förslag om finansiering av djurskyddskontroller.

I partimotion 2015/16:3403 av Jan Björklund m.fl. (L) anförts att motionärerna anser att Sverige ska driva på för att stärka djurskyddet i hela Europa. Kontrollen av att nationella lagar och EU-regler följs ska skärpas. Sverige ska arbeta i EU och globalt för en ansvarsfull antibiotikaanvändning, både bland människor och på djur, baserad på medicinska bedömningar.

Kristdemokraterna vill enligt partimotion 2015/16:3398 av Andreas Carlson m.fl. (KD) fortsätta värna vår miljö och vårt välutvecklade djurskydd, men motionärerna vill att de lagar och regler som antas verkligen är ändamålsenliga, inte att vi ska ha så många paragrafer i lagtexterna som möjligt.

### *Grön omställning i de gröna näringarna*

Enligt partimotion 2015/16:3404 av Annie Lööf m.fl. (C) är det viktigt att den gröna omställning som pågår inom lantbruket går fortare. Det är en prioriterad fråga för motionärerna att arbeta med de betydande hinder som finns för att den riktigt stora omställningen ska kunna komma igång. Centerpartiet vill förstärka och påskynda den gröna omställningen och kommer i framtida budgetmotioner att återkomma med förslag om ytterligare medel till Jordbruksverket, i syfte att möjliggöra för myndigheten att finansiera fler projekt kring omställning av arbetsmaskiner inom jordbruket. Målsättningen är att öka möjligheterna för lantbruket att ställa om, i syfte att på sikt fasa ut subventionerna av fossila drivmedel.

I partimotion 2015/16:3403 av Jan Björklund m.fl. (L) anförts att många av de miljöproblem som jordbruksproduktionen leder till, t.ex. övergödning och minskad biologisk mångfald, beror på tillförseln av näringsämnen via gödningen. Användningen av handelsgödsel bidrar till övergödning av vattenområden. Även förekomsten av kadmium i handelsgödsel är ett oroande miljöproblem. Det är därför angeläget att användningen av sådan gödsel minskar och att jordbrukets allmänna miljöpåverkan sjunker. Läckaget av näringsämnen från odlingsmark och hushåll ut i sjöar, vattendrag och hav behöver bromsas och hållbar återvinning av biologiskt avfall introduceras i bred skala.

### *Ersättning för metangasreducering*

Enligt partimotion 2015/16:3404 av Annie Lööf m.fl. (C) införde alliansregeringen ett produktionsstöd för biogas och ett investeringsstöd för biogasanläggningar inom ramen för landsbygdsprogrammet. Det finns fortsatt

stor potential för biogastillverkning i Sverige och Centerpartiet vill därför tillföra ytterligare medel för detta ändamål.

### *Skogspolitiken*

I partimotion 2015/16:3403 av Jan Björklund m.fl. (L) anfördes att den svenska skogspolitiken ska vila på två jämställda mål, produktionsmålet och miljömålet. Skogens potential inom förnybara material, kemiska produkter, textilier och energiproduktion ska tillvaratas. Miljöhänsynen inom skogsbruket måste öka genom att t.ex. avverkningsmetoder kan variera. De återstående gammelskogarna ska ges starkare skydd.

## **Tidigare behandling och kompletterande uppgifter**

### *Långsiktig konkurrenskraft*

I betänkande 2015/16:MJU9 konstaterade utskottet att regeringen arbetar med ett antal åtgärder för regional tillväxt och landsbygdsutveckling. Regeringen har bl.a. beslutat om en nationell strategi för hållbar regional tillväxt och attraktionskraft för perioden 2015–2020. Arbetet med att genomföra strategin fortgår löpande. En parlamentarisk kommitté med uppgiften att lämna förslag till en sammanhållen politik för långsiktigt hållbar utveckling på Sveriges landsbygd har tillsatts. Utskottet noterade även att regeringen har en ambition att lägga ökat fokus på åtgärder inom landsbygdsprogrammet.

Vidare noterade utskottet att det man på EU-nivå håller på att se över hur olika EU-direktiv följs, bl.a. på djurskyddsområdet. Det bedrevs även ett omfattande arbete på EU-nivå under 2015 för att förenkla för jordbruksföretagen. Den nya EU-kommissionären för jordbruk tillträdde under hösten 2014 och satte förenkling av den gemensamma jordbrukspolitiken högt på agendan. Under 2015 har medlemsstaterna och EU-kommissionen tillsammans tagit fram flera förslag till förenkling, varav vissa redan har genomförts i kommissionens riktlinjer.

Inför jordbruks- och fiskerådets möte den 16 november 2015 anförde regeringen att den välkomnar att kommissionen uppmärksammar behovet av att förenkla den gemensamma jordbrukspolitiken. Regeringen har bidragit med förenklingsförslag till både kommissionen och det förra ordförandeskapet. Regeringen anser att det är viktigt att det förenklingsarbete som påbörjats ses som ett startskott på ett kontinuerligt arbete med att förenkla den gemensamma jordbrukspolitiken utan att göra avkall på miljökraven. Regeringen skulle vilja se större effekt av förenklingsarbetet och efterlyser därför fler förslag från kommissionen som i högre grad kan ge märkbara förenklingar. Regeringens intention är att aktivt delta i detta arbete.

I budgetpropositionen för 2016 (prop. 2015/16:1 utg.omr. 23) framhåller regeringen att den vill stärka konkurrenskraften för jord- och skogsbruket och se en ökad produktion av livsmedel i Sverige. För att ytterligare skapa förutsättningar för en attraktiv landsbygd har regeringen beslutat om en

parlamentarisk kommitté med uppdraget att lämna förslag till en sammanhållen nationell politik för en långsiktigt hållbar utveckling på Sveriges landsbygd. Regeringen lyfter även fram att svensk livsmedelsproduktion har förutsättningar att bidra till ökad sysselsättning och tillväxt och samtidigt stärka den hållbara utvecklingen i Sverige och i världen. Detta ska göras genom en livsmedelsstrategi vars mål är att öka sysselsättningen, produktionen, exporten, innovationskraften och lönsamheten i livsmedelsproduktionen, samtidigt som de relevanta nationella miljömålen nås.

Enligt budgetpropositionen för 2016 har Näringsdepartementet under året fortsatt arbetet med att samordna regeringens arbete med att förenkla för företagen. Regelverket för den gemensamma jordbrukspolitiken har genom den reform som genomfördes 2013 blivit krångligare i många delar. Regeringen har därför ansett att det finns skäl att påbörja analyser och utvärderingar inför kommande reformer av den gemensamma jordbrukspolitiken. Syftet med arbetet är bl.a. att ta fram förslag till en framtida gemensam jordbrukspolitik som kan bidra till att uppnå målen med livsmedelsstrategin. Enligt uppgifter från Näringsdepartementet ingår det även att arbeta med förenklingar.

Jordbruksverket genomförde 2013 den s.k. Förenklingsresan tillsammans med Lantbrukarnas riksförbund. Jordbruksverket har under 2014 och 2015 följt upp de 360 förenklingsförslag som samlades in från de företag som besöktes under den resan. Förenklingsförslagen har fördelats ut på berörda myndigheter och branschorganisationer för analys och genomförande.

Jordbruksverket har fr.o.m. den 15 maj 2016 förenklat betesreglerna. Djuren ska vara ute på bete under den period på året då det är som mest gynnsamt att beta. Antalet dagar som de ska hållas på bete är samma som tidigare, men kravet på att de ska vara ute under en sammanhängande period har tagits bort. Flexibiliteten i de nya reglerna gör att lantbrukaren på ett bättre sätt kan ta hänsyn till rådande väderleksförhållanden och de förutsättningar som råder på gården för att kunna planera betes- och utomhushållningen.

År 2016 finns det enligt Jordbruksverkets webbplats tre nya djurvälståndersättningar som man kan söka. Det är ersättning för extra djuromsorg för får, ersättning för extra djuromsorg för suggor och ersättning för utökad klövhälsovård för mjölkkor. Man kan även, liksom tidigare, söka ersättning för kastring av grisar. Man kan också få ersättning om man sköter eller bevarar betesmarker, slätterängar, skogsbete, mosaikbetesmarker eller gräsfattiga marker. Syftet är att bevara och förstärka betesmarkernas och slätterängarnas natur- och kulturmiljövärden. Det finns också möjlighet att få ersättning för att restaurera betesmarker och slätterängar. Syftet med miljöersättningen är att öka arealen betesmarker och slätterängar och utveckla odlingslandskapets natur- och kulturmiljöer. Denna miljöersättning infördes 2015. I programperioden 2007–2013 ingick den i miljöersättning för betesmarker och slätterängar. Enligt information från Näringsdepartementet får Sverige endast betala miljö- och djurvälståndersättningar för

inkomstbortfall och merkostnader som jordbrukare har för åtgärder som går utöver gällande nationell lagstiftning och praxis. Detta innebär att Sverige i princip inte kan betala högre ersättningar än i dag utan att ändra de legala förutsättningarna för djurhållning m.m. Jordbruksverket har emellertid sammanställt en rapport där man analyserat möjligheterna för djurvälferdsersättningar.

### *Livsmedelsstrategin*

I betänkande 2015/16:MJU15 konstaterade utskottet att regeringen arbetar med att ta fram en nationell livsmedelsstrategi som omfattar hela livsmedelskedjan. Målen för arbetet är att öka sysselsättningen, produktionen, exporten, innovationskraften och lönsamheten i livsmedelskedjan, samtidigt som relevanta nationella miljömål nås. Andelen ekologisk produktion och konsumtion av livsmedel ska öka liksom konsumenternas möjligheter att göra medvetna val. Livsmedelsstrategin omfattar hela livsmedelskedjan, från produktionen av råvaror från jorden, havet och skogen till livsmedelsindustri, export, handel, konsumenter, offentliga sektorns konsumtion, restauranger och måltidsupplevelser. Strategin tar sin utgångspunkt i primärproduktionen, men alla livsmedelskedjans delar är viktiga och behövs för att skapa en långsiktig strategi som ger jobb och hållbar tillväxt i hela landet. Livsmedelsstrategin tas fram i bred dialog med livsmedelskedjans aktörer och det civila samhället. En bred politisk förankring av strategin är prioriterad för att genomförandet ska bli långsiktigt.

### *Svensk mjölkproduktion*

Regeringen framhåller i budgetpropositionen för 2016 (prop. 2015/15:1 utg.omr. 23) att den vill stärka konkurrenskraften för jord- och skogsbruket och se en ökad produktion av livsmedel i Sverige. Som ett led i detta och för att minska de negativa effekterna av det rådande kritiska läget i mjölknäringen föreslår regeringen att den redan nedsatta koldioxidskatten sänks ytterligare till 1,70 kronor per liter under perioden den 1 januari 2016 till den 31 december 2018. Den ytterligare nedsättningen av koldioxidskatten minskar därmed kostnaderna för det svenska jord- och skogsbruket med 100 miljoner kronor per år. Vidare konstaterar regeringen att de svenska jordbruksföretagen möter en allt hårdare internationell konkurrens och kontinuerligt behöver hantera detta genom att utvecklas, både genom att konkurrera med mervärden som konsumenterna efterfrågar och genom att öka produktiviteten. Detta är särskilt märkbart för mjölkföretagen. Regeringen ser allvarligt på den situation som den svenska mjölknäringen befinner sig i och följer noggrant utvecklingen samt överväger ytterligare åtgärder inom ramen för den kommande livsmedelsstrategin.

I betänkande 2015/16:MJU9 anförde utskottet att EU-kommissionen i september 2015 beslutade om ett krispaket till djurproducenter i syfte att stötta

sektorer i kris. I krispaketet ingick en pott pengar per medlemsstat för att utforma insatser på nationell nivå. I Sverige har dessa direktstöd riktats till mjölkbönderna. För Sveriges del omfattar stödet totalt ca 150 miljoner kronor, varav Sverige står för ca 50 procent och EU för ca 50 procent.

### *Djurskydd*

I betänkande 2015/16:MJU16 redogjorde utskottet för att riksdagen 2015 beslutade om ett tillkännagivande till regeringen om att intensifiera arbetet inom EU för ett förbättrat djurskydd. Bakgrunden till detta var att utskottet ansåg att den svenska djurskyddslagstiftningen måste bli en konkurrensfördel för de svenska bönderna. Den nuvarande regeringen, precis som föregående regeringar, prioriterar djurskyddet högt och vill att det ska förstärkas för djur både i Sverige och utanför Sveriges gränser. Utskottet delade denna hållning eftersom det är utomordentligt viktigt att djurskyddet förbättras i synnerhet i övriga EU-länder.

Utskottet noterade att regeringen har arbetat på bred front inom EU med djurskyddsfrågorna och bl.a. inrättat ett djurvälståndssamarbete med Danmark, Nederländerna och Tyskland. Utskottet konstaterade att Sverige även varit drivande i att EU-kommissionen ska anta en ny handlingsplan för djurskydd för perioden 2016–2020. Utskottet noterade vidare att regeringen på EU-nivå ofta lyfter fram djurskyddsfrågor och efterlevnad av regelverket.

Utskottet anförde även att den myndighetsgemensamma handlingsplanen blir en viktig pusselbit i det pågående arbetet med att ta fram en ny strategi för regeringens arbete mot antibiotikaresistens, som blir en ersättning för den nuvarande från 2005.

Riksdagen beslutade 2015 om ett tillkännagivande till regeringen om att intensifiera arbetet inom EU för att minska användningen av antibiotika i djurhållningen. Utskottet noterade att regeringen har varit aktiv nationellt, inom EU och internationellt för att minska användningen av antibiotika. Utskottet konstaterade att Sverige har en lång och bred erfarenhet av att motverka antibiotikaresistens och att Sverige ses som en förebild på området. Svensk erfarenhet efterfrågas ofta, bl.a. av EU-kommissionen och andra medlemsstater.

Utskottet delade regeringens syn att det är viktigt att upprätthålla en god djurhälsa och ett gott smittskydd i Sverige och att förebyggande och långsiktigt arbete nationellt, inom EU och internationellt är avgörande för detta. Precis som regeringen ansåg utskottet att samarbete mellan olika sektorer och hållbara djurhållningssystem med lågt behov av antibiotika är viktiga förutsättningar för att motverka antibiotikaresistens.

Enligt utskottet borde det dessutom uppmärksammas att regeringen i de förhandlingar som pågår på EU-nivå driver ytterligare bestämmelser om restriktiv antibiotikaanvändning. Utskottet noterade vidare att regeringen driver frågan om ett förbud mot veterinär försäljning av antibiotika i vinstgivande syfte då detta skulle kunna främja en minskad användning av



antibiotika inom EU. Sverige har även inom EU framgångsrikt drivit frågan om att EU och USA bör samarbeta om minskad användning av antibiotika i djurproduktionen inom TTIP-förhandlingarna.

Regeringen och berörda myndigheter har ända sedan ansvaret för djurskyddskontrollen förstatligades 2009 arbetat för att på olika sätt stärka och förbättra djurskyddskontrollen. Utskottet konstaterade att både Jordbruksverket och Livsmedelsverket arbetar med att förbättra djurskyddskontrollerna på slakterier genom att förtydliga rutiner och ta fram vägledning och utbildningar. Detta är åtgärder som ska bidra till att öka likriktningen av kontrollen och bidra till att förbättra djurskyddet på lång sikt, vilket är positivt. Utskottet noterade även att det kontinuerligt vidtas kompetenshöjande åtgärder för både djurskyddsinspektörer och personal på rättsväsendets myndigheter. Kompetens är av central betydelse för att värna den enskildes rättstrygghet och rättssäkerhet. Regeringen har bedömt att djurskyddskontrollens kvalitet, effektivitet och rättssäkerhet kontinuerligt förbättras men att det fortfarande utförs för få kontroller, en bedömning som utskottet delade.

### *Grön omställning i de gröna näringarna*

I budgetpropositionen för 2016 (prop. 2015/16:1 utg.omr. 23) framhålls att insatser inom de areella näringarna för att minska de globala klimatförändringarna består dels i att producera bioenergi och förnybara material för att ersätta fossila bränslen och material, dels i att minska utsläpp och öka upptag i skog och mark. Trenden av minskande utsläpp av metan och lustgas från jordbruket fortsätter. Sammanfattningsvis konstateras att jordbrukets utsläpp långsiktigt har minskat. Skogsbrukets nettoupptag ligger kvar på en hög nivå samtidigt som produktionen av skogsbaserad bioenergi och biogas från jordbruket fortsätter att utvecklas positivt. Kontinuerligt arbete bedrivs för att minska beroendet av fossil energi i de gröna näringarna. Regeringen anser dock att fortsatta insatser behövs för att ytterligare tillvarata de gröna näringarnas möjligheter i klimatarbetet.

I propositionen framhåller regeringen att de gröna näringarna har en nyckelroll i arbetet för klimatomställningen, ett hållbart samhälle och en god miljö genom att även kunna producera förnybara industri- och energiråvaror och reducera användningen av fossila råvaror. För att i högre grad ta till vara potentialen för produktion av förnybar energi behövs miljö- och klimatfrämjande insatser samt effektiva och träffsäkra styrmedel. Det kan t.ex. vara att skapa bättre förutsättningar för biogasproduktion ur produkter från de gröna näringarna.

MEKA-projektet (där MEKA står för metandiesel, efterkonvertering av arbetsmaskiner) är ett regeringsuppdrag till Jordbruksverket och Transportstyrelsen som syftar till att ta fram och emissionsprova tekniska konverteringslösningar för att möjliggöra s.k. duel fuel-drift (drift med de dubbla bränslena metan och diesel) i arbetsmaskiner och på så sätt påskynda

omställningen till förnybara drivmedel i arbetsmaskiner. Uppdraget slutredovisades den 30 november 2015. Enligt Näringsdepartementet pågår nu beredning internt hur man ska gå vidare med detta projekt.

Landsbygdministern har framfört (ip. 2015/16:11) att regeringen vill ta vara på landsbygdens möjligheter och förena en miljömässigt hållbar utveckling med ekonomisk tillväxt – en grön tillväxt – som ger förutsättningar för ökad sysselsättning och framtidstro i hela landet. Ministern har även poängterat att regeringen har fördubblat metangasreduktionen till det svenska lantbruket och att detta ska fortsätta. Regeringen kommer även i fortsättningen att stimulera miljöåtgärder som är positiva.

Det nya landsbygdsprogrammet, som trädde i kraft under 2015, omfattar flera åtgärder, bl.a. miljö- och klimatersättningar, stöd för kompetensutveckling och miljöinvesteringar som syftar till att minska läckage av näringsämnen från jordbruksmark. Under 2014 gick dessutom 90 procent av medlen till lokala vattenvårdsprojekt (LOVA) till åtgärder för att minska övergödning. Över 250 nya projekt startades, varav merparten riktas främst mot övergödning. Det finns även möjligheter att ansöka om investeringsstöd i landsbygdsprogrammet för investeringar i förnybar energi. Lantbrukare kan söka stöd till etablering av energiskog. Stödet kan användas för inköp och plantering av energiskog.

### *Ersättning för metangasreducering*

I budgetpropositionen för 2016 (prop. 2015/16:1 utg.omr. 23) föreslår regeringen att budgeteten för metanreduceringsersättningen ska öka med 30 miljoner kronor varje år under perioden 2016–2019, vilket innebär att den totala budgeteten ökar från 240 till 360 miljoner kronor. Syftet är att öka produktionen av biogas ur stallgödsel och på så vis minska utsläppen av växthusgaser samtidigt som förnybar energi produceras.

Metanreduceringsersättningen är ett tioårigt pilotprojekt (2014–2023) som innebär att rötning (biogasproduktion) av stallgödsel stimuleras genom en ersättning med upp till 20 öre per kilowattimme producerad mängd råmetangas. Med ökad rötning av stallgödsel nås dubbla miljöfördelar dels genom minskade utsläpp av växthusgaser, dels genom produktion av förnybar energi som kan ersätta fossil energi. Biogasen kan användas för produktion av el och värme eller som fordonsbränsle.

Regeringen höjde den 1 januari 2016 ersättningsnivån för metanreduceringsersättningen från högst 20 öre per kilowattimme till högst 40 öre per kilowattimme. Jordbruksverket öppnade under 2015 pilotprojektet metanreduceringsersättningen för ansökningar. Syftet är att under perioden 2015–2023 ersätta biogasproducenter för den dubbla miljönytta som uppstår när biogas produceras från gödsel. Totalt har 55 anläggningar ansökt om att ta del av metanreduceringsersättningen sedan projektet i praktiken startade vid årsskiftet 2014/15.

### *Skogspolitiken*

I betänkande 2015/16:MJU10 konstaterade utskottet att den svenska skogspolitiken sedan mer än två decennier vilar på två jämställda mål: ett produktionsmål och ett miljömål. Regeringens och utskottets grundläggande hållning är att den befintliga modellen för skogsförvaltningen i huvudsak är anpassad för att uppnå politikens syften. Samtidigt finns det områden som behöver utvecklas inom både produktions- och miljöområdet, också för att bidra till miljö kvalitetsmålet Levande skogar, vilka kan hanteras genom ett nationellt skogsprogram och den översyn av skogsvårdsprogrammet som kommer att genomföras under 2016. Utskottet konstaterade även att den nuvarande regeringen har fortsatt arbetet med det nationella skogsprogrammet.

Av budgetpropositionen för 2016 (prop. 2015/16:1 utg.omr. 23) framgår att det i samband med avverkning inte tas tillräcklig hänsyn när det gäller hänsynskrävande biotoper, skydds zoner till vattendrag, sjöar, åkermark och myrar, körning över vattendrag samt kulturmiljöer i skog.

Vidare framgår det att Skogsstyrelsen har tagit fram målbilder för god miljö hänsyn i samarbete med skogssektorn. Målbilderna talar om vilken hänsyn som skogsbruket i genomsnitt behöver ta vid skogsbruksåtgärder. Skogsnäringen har påbörjat genomförandet genom framför allt anpassning av sina instruktioner och utbildningar.

Under 2015 verkade Skogsstyrelsen och Riksantikvarieämbetet gemensamt för att minska skadorna på kulturmiljön i samband med skogsbruk. I norra Norrland har ett samlat initiativ från skogsbruket och berörda myndigheter resulterat i betydligt minskade skador. Det har även gjorts en översyn av föreskrifter och allmänna råd med prioritering miljö hänsyn och artskydd.

Regeringen anger vidare att den har en tydlig ambition att skyddsvärda skogar inte ska avverkas utan bevaras antingen genom formellt skydd eller frivilliga avsättningar. Stora ansträngningar bör göras av såväl staten som skogsbruket för att skyddsvärda skogar inte avverkas. Regeringens ambition är att miljö hänsynen ska öka i den brukade skogen och att skadorna ska minska.

I regleringsbrevet för 2016 fick Skogsstyrelsen i uppdrag att i samarbete med Naturvårdsverket utvärdera regeringsuppdraget Nationell strategi för formellt skydd av skog. I arbetet ingår bl.a. att redovisa arealer och geografisk fördelning av kända värdefulla skogar som saknar formellt skydd och vilka av dessa som omfattas av frivilliga avsättningar samt att analysera behovet av kompletterande kartläggning av okända värdefulla skogar. Resultatet från utvärderingen ska kunna användas i regeringens arbete med att utveckla nya etappmål för skydd av skog. Uppdraget ska redovisas senast den 31 december 2016.

## Områdesskydd

### Motionerna

#### *Systemet för naturreservat*

Eftersom Sverige behöver mer byggbar mark nära dagens tätorter för bostadsbyggande är den snabba tillväxten av främst kommunalt inrättade naturreservat ett växande problem enligt partimotion 2015/16:3398 av Anna Kinberg Batra och Ulf Kristersson (båda M). Moderaterna föreslår följande:

- Enbart regeringen ska kunna inrätta naturreservat.
- Det ska finnas bättre förutsättningar att upphäva naturreservat när det är motiverat.

#### *Strandskydd*

Enligt partimotion 2015/16:3398 av Anna Kinberg Batra och Ulf Kristersson (båda M) bör strandskyddet göras mer ändamålsenligt i hela landet i syfte att förbättra förutsättningarna för byggande och boende i strandnära områden. Moderaterna föreslår följande:

- Avskaffa möjligheten till utökat strandskydd utöver huvudregeln på 100 meter.
- Stärk kommunernas beslutanderätt och avskaffa länsstyrelsernas överprövning.
- Tillsätt en utredning med uppdrag att i grunden se över och ändra strandskyddsbestämmelserna i syfte att kunna skapa mer socialt blandade bostadsområden, mer attraktiva bostadsområden i glesbygdskommuner och ökat bostadsbyggande där behoven är särskilt stora.

I partimotion 2015/16:3404 av Annie Lööf m.fl. (C) anförs att strandskyddslagstiftningen bör ändras i syfte att öka det kommunala inflytandet och möjliggöra ökad bebyggelse i strandnära områden. Behov av bostäder, utveckling, jobb och verksamheter måste ges en roll i bedömningar av begränsningar i strandskyddet. Det ska vara möjligt att bygga och bedriva verksamhet även i strandnära områden. Fler områden bör kunna pekas ut som s.k. LIS-områden (landsbygdsutveckling i strandnära lägen).

Enligt partimotion 2015/16:3403 av Jan Björklund m.fl. (L) vill motionärerna reformera strandskyddet för att möjliggöra fler strandnära bostäder i områden där inte exploateringstrycket är särskilt hårt. Kommuner ska kunna ansöka om att upphäva strandskyddet med hänvisning till ett lokalt behov av bostadsbyggande. I områden där exploateringstrycket bedöms som exceptionellt högt eller synnerliga skäl föreligger ska fortfarande ett strikt strandskydd tillämpas.

## Tidigare behandling och kompletterande uppgifter

### *Systemet för naturreservat*

I betänkande 2015/16:MJU6 anförde utskottet att syftet med att inrätta ett naturreservat kan variera. Många har som syfte att ge långsiktigt skydd åt olika typer av värdefull natur. Ett syfte kan också vara att tillgodose behov av områden för friluftslivet. När det gäller vilka områden som anses vara de mest värdefulla för friluftslivet eller de mest värdefulla naturmiljöerna, noterade utskottet att det finns ett antal dokument som sammanställer resultat av olika områdesinventeringar som gjorts (t.ex. riksintressen för friluftsliv, riksintressen för naturvård, Nationalparksplan för Sverige, Regionala landskapsstrategier). Genom lagar och förordningar säkerställs också att kommuner samråder med länsstyrelsen innan ett beslut om att inrätta ett naturreservat fattas, att skälen för beslutet anges och att beslutet kan överklagas.

När en länsstyrelse eller kommun planerar att skydda ett område som naturreservat ska den ta hänsyn till enskilda intressen. Inskränkningarna för den enskilde får inte bli mer omfattande än vad som behövs för att tillgodose syftet med skyddet. Utskottet konstaterade också att markägaren får ersättning för det intrång i sitt brukande som följer av beslutet.

### *Strandskydd*

Under 2009 beslutades ändringar i strandskyddsreglerna med inriktningen att utveckla ett ändamålsenligt strandskydd som beaktade behovet av utveckling i hela Sverige, särskilt i många landsbygder, samtidigt som ett långsiktigt skydd av strändernas natur- och friluftsvärden inte äventyrades (prop. 2008/09:119, bet. 2008/09:MJU13, rskr. 2008/09:227). Det lokala och regionala inflytandet över strandskyddet ökades. Kommunerna fick huvudansvaret för att pröva frågor om upphävande och dispens från strandskyddet, samtidigt som länsstyrelsernas roll förstärktes genom nya bestämmelser om att länsstyrelsen ska bevaka strandskyddets intressen vid kommunal planläggning och överpröva kommunala beslut om upphävanden och dispenser. Kommunerna fick även ansvaret för att i översiktsplanen redovisa områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen inom vilka vissa lättnader i strandskyddet ska gälla. Ändringarna trädde i kraft den 1 juli 2009, utom vissa bestämmelser om områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen, som trädde i kraft den 1 februari 2010.

I juni 2014 beslutade riksdagen om ytterligare ändringar i strandskyddet som syftade till att öka möjligheterna till bebyggelse m.m. intill små sjöar och vattendrag (prop. 2013/14:14, bet. 2013/14:MJU26, rskr. 2013/14:358). Ändringarna innebär att länsstyrelsen har fått möjlighet att upphäva strandskyddet vid små sjöar och vattendrag om det område som upphävandet avser har liten betydelse för att tillgodose strandskyddets syften. Det betyder att det har blivit lättare att upphäva strandskyddet i denna typ av områden än

vad som i dag krävs för upphävande i andra strandskyddsområden. Ändringarna trädde i kraft den 1 september 2014.

Enligt gällande regler omfattas områden vid havet, vid insjöar och vid vattendrag av strandskydd (7 kap. 3 § miljöbalken). Strandskyddet omfattar land- och vattenområdet intill 100 meter från strandlinjen. Länsstyrelsen får i det enskilda fallet besluta att utvidga strandskyddsområdet till högst 300 meter från strandlinjen, om det behövs för att säkerställa något av strandskyddets syften (7 kap. 14 § miljöbalken). Det är inte möjligt att utvidga strandskyddsområden genom generella föreskrifter.

Kommunen får i det enskilda fallet ge dispens från förbuden mot att uppföra nya byggnader eller ändra byggnaders användning, om det finns särskilda skäl (7 kap. 18 b § miljöbalken).

När det gäller ett område som har pekats ut för landsbygdsutveckling i strandnära lägen får man som särskilda skäl beakta bl.a. om ett strandnära läge för en byggnad, verksamhet, anläggning eller åtgärd bidrar till utvecklingen av landsbygden (7 kap. 18 d § miljöbalken).

I betänkande 2014/15:MJU12 framhöll utskottet, liksom tidigare, att strandskyddets syften är långsiktiga och att områden som för tillfället verkar vara av begränsat intresse kan bli betydelsefulla i framtiden. Samtidigt ansåg utskottet att strandskyddet behöver göras mer ändamålsenligt i syfte att främja utvecklingen i landsbygdsområden med god tillgång på stränder. I dessa områden behöver man förbättra förutsättningarna dels för byggande och boende i strandnära lägen, dels för jordbruksnäringarna och annan näringsverksamhet. Strandskyddslagstiftningen har successivt förändrats i denna riktning, men utskottet ansåg att ytterligare steg bör tas och att detta borde ges regeringen till känna. (Reservation S, MP, V.)

I december 2015 presenterade Strandskyddsdelegationen sitt betänkande SOU 2015:108. Strandskyddsdelegationen har haft i uppdrag att utföra och samordna en informations- och kunskapsinsats när det gäller frågor som rör tillämpningen av de strandskyddsregler som infördes 2009 och 2010. Delegationen har också haft i uppdrag att utgöra en arena för erfarenhetsutbyte och dialog. I betänkandet anfördes att det är delegationens bedömning att de insatser som genomförts inom ramen för delegationens uppdrag bidragit till en förstärkt samverkan och till en mer enhetlig, effektiv och kunskapsunderbyggd tillämpning av reglerna. Det framhålls också att en fortsatt effekthemtagning förutsätter att dessa resultat tas till vara. Delegationen föreslår en fortsatt satsning på nationell och regional samverkan kring strandskyddsreglernas tillämpning och på förvaltning och vidareutveckling av Strandskyddsdelegationens webbaserade portal. Delegationen anför också att den mot bakgrund av de erfarenheter som den gjort under utredningens drygt 2,5 år är av uppfattningen att en rad problemområden inte kan åtgärdas fullt ut enbart genom insatser som syftar till att stärka tillämpningen av befintliga regler. Delegationen konstaterar dock att det inte har ingått i delegationens uppdrag att göra en översyn av dessa problemområden eller ge förslag till ändringar i reglerna.

Tillkännagivandet i utskottets betänkande 2014/15:MJU12 bereds för närvarande inom Miljö- och energidepartementet, och Strandskyddsdelegationens betänkande bereds inom Näringsdepartementet.

I regeringens skrivelse Redogörelse för behandlingen av riksdagens skrivelser till regeringen (skr. 2015/16:75) anför regeringen att de senaste ändringarna i strandskyddslagstiftningen, vilka har syftat till att skapa ett mer ändamålsenligt strandskydd, har varit i kraft relativt kort tid. Boverket har redovisat hur kommunernas arbete med utpekande av LIS-områden har utvecklats under 2014. Av redovisningen framgår bl.a. att det nu finns 114 kommuner som har pekat ut sådana områden i sina översiktsplaner sedan de nya reglerna trädde i kraft 2010. Av dessa har 29 tillkommit under 2014. Naturvårdsverket redovisade i juni 2015 regeringsuppdraget om att göra en analys av resultatet av länsstyrelsernas översyn av det utvidgade strandskyddet. Resultatet visar att för hela landet har den totala arealen utvidgat strandskydd minskat med ca 26 procent jämfört med arealen utvidgat strandskydd före översynen (omfattar dock inte områden i Södermanlands län och Blekinge län).

## Övergödning och förpackningsavfall

### Motionen

#### *LOVA-bidraget*

I partimotion 2015/16:3404 av Annie Lööf m.fl. (C) anförs att LOVA-bidraget bidrar till kostnadseffektiva åtgärder mot övergödning, minskad spridning av giftiga båtbottnfärger och mot förlust av biologisk mångfald. LOVA-bidraget utbetalas av Länsstyrelserna till lokala vattenvårdsprojekt som minskar mängden kväve och fosfor eller miljögifter i haven. Motionärerna bedömer att det behövs ytterligare insatser för att minska belastningen av näringsämnen såsom kväve och fosfor och vill därför fördubbla det befintliga LOVA-bidraget.

#### *Miljöavgift på fossila plastpåsar*

I partimotion 2015/16:3404 av Annie Lööf m.fl. (C) framgår att motionärerna har föreslagit att en miljöavgift på fossilplastpåsar på 1 krona införs för att uppnå målet i EU:s direktiv om förpackningar och förpackningsavfall och minska användningen av tunna plastpåsar.

### Tidigare behandling och kompletterande uppgifter

#### *LOVA-bidraget*

Av budgetpropositionen för 2016 (prop. 2015/16:1 utg.omr. 20) framgår att regeringen under 2014 satsade 75 miljoner kronor på LOVA-bidraget för att stödja det lokala och regionala arbetet för bättre vattenkvalitet, och då speciellt

åtgärder mot övergödning. Satsningen har gett en nystart i arbetet med lokala vattenvårdsåtgärder och det har varit en hög efterfrågan på LOVA-projekt. LOVA-bidraget är således en viktig del av arbetet för att motverka övergödning, främst genom lokala vatten- och avloppsprojekt, vattenåtgärder som bl.a. strukturkalkning, tvåstegsdiken och havsåtgärder som musselodling och algskörd.

Regeringen bedömer att det är viktigt att stärka förutsättningarna för att effektivt nyttja och, där det är möjligt, växla upp de nationella anslag och styrmedel som finns att tillgå i det lokala åtgärdsarbetet, med andra finansiella källor, exempelvis EU:s fonder.

### *Miljöavgift på fossila plastpåsar*

Den 19 november 2015 gav regeringen ett uppdrag till Naturvårdsverket om en minskad förbrukning av plastkassar. Naturvårdsverket skulle utveckla ett förslag till genomförande av Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/720 av den 29 april 2015 om ändring av direktiv 94/62/EG när det gäller att minska förbrukningen av plastbärkassar. Den 21 mars 2016 överlämnade Naturvårdsverket regeringsuppdraget om en minskad förbrukning av plastkassar. Naturvårdsverket föreslår att det ställs krav på de producenter som tillhandahåller plastbärkassar till konsumenter eller andra användare att ta ut ett lägsta pris om 5 kronor per plastbärkasse. Enligt information från Miljö- och energidepartementet kommer rapporten att remissbehandlas och regeringen kommer därefter att ta ställning till hur man går vidare med rapporten.

## Utskottets ställningstagande

### *Klimatet är vår tids ödesfråga*

Utskottet konstaterar att klimatfrågan enligt propositionen är regeringens högst prioriterade miljöfråga. Nyckeln till att minska de globala klimatutsläppen är att rikare länder går före och minskar sina utsläpp samt utvecklar och sprider lösningar, samtidigt som utvecklingsländer ges stöd i sin klimatomställning och klimatanpassning. Sverige bör skärpa den nationella klimatpolitiken och minska utsläppen. Regeringen har vidtagit nya åtgärder för att minska utsläppen av växthusgaser i Sverige till 2020 och därefter.

Med regeringens politik uppgår de statliga klimatinvesteringarna i Sverige och internationellt till 4,5 miljarder kronor 2016. Investeringarna görs inom framför allt fyra områden: förnybar energi, fossilfria resor samt lokala och internationella klimatinvesteringar. Utskottet instämmer i att man i enlighet med principen om att förorenaren ska betala under mandatperioden bör stärka arbetet med att öka miljöskatternas styrande effekt.

Utskottet anser liksom regeringen att EU så snart som möjligt måste inleda arbetet med att ratificera och genomföra Parisavtalet. Miljömålsberedningen



har i parlamentarisk enighet i sitt delbetänkande (SOU 2016:21) föreslagit ett klimatpolitiskt ramverk med ett långsiktigt mål för 2045 och en klimatlag som tydliggör processerna och långsiktigheten i klimatpolitiken. Sverige ska fortsätta vara en internationell förebild genom sitt nationella klimatarbete.

Utskottet välkomnar att regeringen avser att under mandatperioden utarbeta en nationell strategi för klimatanpassning i syfte att långsiktigt stärka klimatanpassningsarbetet och den nationella samordningen av detta arbete.

Såvitt gäller utsläppsrätterna behövs enligt årets budgetproposition (prop. 2015/16:1 utg.omr. 20) ett pris på utsläpp av koldioxid i alla länder. Legitimiteten för marknadsbaserade styrmedel bygger på att de anses relevanta och att de bidrar till de långsiktiga målen. EU:s utsläppshandelssystem (EU ETS) behöver stärkas. Utskottet delar regeringens syn att man nu bör fortsätta att reformera och utveckla systemet på ett sätt som säkerställer en rimlig prissignal, handelssystemets långsiktiga funktion och dess styr signaler till näringslivet. Regeringen bör även verka för en fortsatt reform av systemet med syfte att öka klimateffektiviteten.

Liksom regeringen ställer sig utskottet positivt till att kommissionen har genomfört en översyn av EU ETS och vill betona vikten av ett stabilt, långsiktigt, förutsägbart och välfungerande EU ETS med starkt prissignal för att uppnå EU:s långsiktiga klimatmål på ett kostnadseffektivt sätt. I budgetpropositionen för 2015 begärde regeringen riksdagens bemyndigande att annullera det överskott som inte behövs för att uppfylla Sveriges åtagande under Kyotoprotokollets första åtagandeperiod, vilket bifölls av riksdagen (bet. 2014/15: MJU1, rskr. 2014/15:81). Den tilldelade mängden utsläppsutrymme utgör huvuddelen av Sveriges innehav av utsläppsrätter. Utskottet noterar att vid avräkningen och redovisningen av Sveriges åtagande till FN av första åtagandeperioden kommer det överskott av tilldelad mängd utsläppsutrymme som Sverige förfogar över och som inte behövs för att uppfylla åtagandet att annulleras i enlighet med riksdagens bemyndigande.

### *Fossilfri fordonsflotta*

Minskade utsläpp från transportsektorn är centralt för att Sverige ska nå sina långsiktiga klimatmål. För detta krävs ett mer transporteffektivt samhälle i kombination med mer resurseffektiva fordon och en övergång till förnybara energislag. Utskottet välkomnar regeringens målsättning att så snabbt som möjligt under mandatperioden få regler på plats som ger långsiktigt hållbara och stabila villkor för biodrivmedel. Begränsningen för hur stor andel biodrivmedel som är skattebefriad i låginblandad bensin och diesel har slopats, vilket möjliggör ytterligare stöd till förnybara drivmedel.

Riksdagens mål om att andelen förnybar energi i transportsektorn ska vara minst 10 procent 2020 uppnås med befintliga styrmedel och åtgärder. Redan 2014 uppgick andelen förnybar energi i transportsektorn till ca 19 procent. Regeringen har presenterat nya åtgärder för att höja den andelen ytterligare till

2020 och avser att intensifiera insatserna för att nå målet om en fossilfri fordonsflotta.

Utskottet konstaterar att befrielsen från koldioxidskatt som Sverige tillämpat för biodrivmedel enligt Europeiska kommissionen utgör ett statligt stöd. Därför kunde kommissionen inte godkänna det svenska upplägget att kombinera skattebefrielsen med en s.k. kvotplikt för biodrivmedel.

### *Bonus–malus*

Utskottet anser liksom regeringen att det är viktigt att satsa på elektrifiering av transportsektorn. Som redovisas i propositionen har regeringen avsatt medel till den s.k. supermiljöbilspremien. Regelverket för premien för att möjliggöra stöd till fler rena elbilar har även ändrats. För att främja introduktionen av eldrivna bussar på marknaden införs under 2016 en elbusspremie. Bonus–malus-utredningen (Ett bonus–malus-system för nya lätta fordon – Betänkande av Bonus–malus-utredningen, SOU 2016:33) föreslår vidare att det införs ett nytt bonus–malus-system för personbilar, lätta lastbilar och lätta bussar av fordonsår 2018 eller senare som registreras i vägtrafikregistret den 1 januari 2018 eller senare.

### *Giftfri miljö*

Utskottet anser liksom regeringen att när EU:s regelverk inte räcker till ska Sverige ha ambitionen att pröva att gå före med nationell lagstiftning mot farliga kemikalier. Förebyggande och utfasning av särskilt farliga ämnen bör säkerställas genom förbättrad information om produkters återvinningsbarhet, krav på information om utbytbart och innehåll av särskilt farliga ämnen samt ytterligare begränsningar av sådana ämnen i befintlig produktlagstiftning. Utskottet noterar även att en kartläggning av förekomsten av farliga ämnen som ännu inte är reglerade i EU genomförs. Regeringen ska även tillsätta en utredning som ska analysera behovet av beskattning för att minska spridningen av kadmium och andra hälso- och miljöfarliga ämnen och tungmetaller i miljön. Utredningen ska också göra en översyn av skatten på bekämpningsmedel.

Vidare gav regeringen i början av 2015 enligt årets budgetproposition (prop. 2015/16:1 utg.omr. 20) Kemikalieinspektionen i uppdrag att vidareutveckla Handlingsplan för en giftfri vardag. Enligt uppdraget bör handlingsplanen fortsätta att fokusera på en giftfri vardag. Barn och unga är extra känsliga för risker förknippade med gifter och arbetet ska därför särskilt fokusera på att skolor, förskolor och andra miljöer där barn vistas ska vara fria från gifter.

Utskottet noterar även att Kemikalieskatteutredningen överlämnade sitt betänkande, Kemikalieskatt – Skatt på vissa konsumentvaror som innehåller kemikalier (SOU 2015:30), till regeringen den 30 mars 2015 och det har sedan remissbehandlats. Utredningen har haft i uppdrag att analysera behovet av nya

ekonomiska styrmedel på kemikalieområdet och om behov av sådana styrmedel bedöms finnas, föreslå vilken typ av ekonomiskt styrmedel som har bäst förutsättningar att vara verkningsfullt och kostnadseffektivt.

### *Levande hav och vatten*

Rent vatten är en livsförutsättning. Havs- och vattenmyndigheten har regeringens uppdrag att genomföra en sammanhållen havs- och vattenpolitik. Regeringen fattade vidare i augusti 2015 beslut om en svensk maritim strategi. Härutöver beslutade regeringen den 17 juni 2015 om havsplaneringsförordningen (2015:400). Att nödvändig reglering är på plats är enligt utskottets mening ett viktigt steg för det fortsatta arbetet med havsplanering. Utskottet noterar även att de kommande åtgärdsprogrammen inom havs- och vattenförvaltningen håller på att genomföras, och när det gäller Nagoyaprotokollet har en proposition lagts fram som syftar till att genomföra detta.

Utskottet konstaterar vidare att anslagen för havs- och vattenmiljön och för miljöövervakning har stärkts.

Utskottet anser liksom regeringen att internationellt samarbete, bl.a. genom de regionala konventionerna Oskar och Helcom, är nödvändigt för att nå de havs- och vattenrelaterade miljö kvalitetsmålen.

När det gäller läckage av näringsämnen från jordbruksmark omfattar det nya landsbygdsprogrammet, som trädde i kraft under 2015, flera åtgärder, bl.a. miljö- och klimatsättningar, stöd för kompetensutveckling och miljöinvesteringar som syftar till att minska sådant läckage, och när det gäller marint skräp har regeringen valt att stödja särskilt drabbade kustkommuner genom ett särskilt anslag till Havs- och vattenmyndigheten som finansierar projektet Ren och Attraktiv Kust fram till 2018. Vidare var Sverige pådrivande i framtagandet av en regional aktionsplan för marint skräp som antogs av Oskar 2014, och motsvarande plan håller på att tas fram för Östersjön inom Helcom.

Utskottet anser även att Sverige som tidigare ska verka för en hög ambitionsnivå i arbetet för ett hållbart utnyttjande av fiskbestånden på global nivå och att skyddet av marina områden behöver stärkas.

### *Högfluorerade ämnen*

Utskottet noterar att Livsmedelsverket och Kemikalieinspektionen gemensamt har startat ett nationellt nätverk för högfluorerade ämnen (PFAS) för myndigheter, forskare, länsstyrelser, kommuner, miljökonstuler och dricksvattenproducenter samt att Kemikalieinspektionens rapport med förslag till nationella regler för högfluorerade ämnen i brandsläckningsskum varit ute på remiss och att utredningen om spridning av PFAS-föroreningar i dricksvatten för tillfället är föremål för intern beredning på Regeringskansliet.

### *Viltvård*

Riksdagen har beslutat om ett övergripande och långsiktigt mål för rovdjurspolitiken. Förvaltningen syftar till att de stora rovdjuren ska finnas i så stort antal att arterna långsiktigt finns kvar i den svenska faunan och djuren kan sprida sig till sina naturliga utbredningsområden. Utskottet anser att syftet ska uppnås i en sådan takt att samexistensen mellan människor och dessa arter främjas samtidigt som skador och olägenheter förebyggs och begränsas. När det gäller en ny myndighet för viltförvaltning och jaktfrågor noterar utskottet att frågan analyseras och att ärendet bereds vidare.

### *Biologisk mångfald*

Utskottet delar regeringens syn att det är nödvändigt med en tydlig ambitionshöjning för att nå miljökvalitetsmålen som innefattar biologisk mångfald och ekosystemtjänster. Sverige ska även ha en hög ambition i arbetet med biologisk mångfald och ekosystemtjänster internationellt och inom EU. Biologisk mångfald och bättre havsmiljö är några av de områden som regeringen prioriterar. Utskottet noterar att regeringen har föreslagit ökningar av anslagen Skydd av värdefull natur, Insatser för skogsbruket och Åtgärder för värdefull natur. Utskottet konstaterar också att det inom ramen för landsbygdsprogrammet är möjligt att söka miljöersättningar för bevarande och utvecklande av hag- och betesmarker och att det finns möjligheter att arbeta med bevarande av gamla lantsorter.

Det vidtas vidare åtgärder globalt genom Citeskonventionen och genom Internationella konsortiet för att bekämpa artskyddsbrott (ICCWC), på EU-nivå genom arbetet med strategin mot olaglig handel med vilda djur och växter och nationellt genom Jordbruksverkets uppdrag att förebygga artskyddsbrott och att samordna berörda myndigheters arbete mot sådana brott.

Utskottet ser positivt på att arbetet med att nå miljökvalitetsmålen som innefattar biologisk mångfald och ekosystemtjänster är prioriterat och att insatser görs inom flera områden i syfte att bidra till att Sverige når dessa miljökvalitetsmål och förutsätter att Sverige fortsätter att vara den aktiva och pådrivande aktör i dessa frågor både inom EU och internationellt som man hittills varit.

### *En cirkulär och biobaserad ekonomi*

Utskottet anser liksom regeringen att en mer cirkulär ekonomi som bygger på återanvändning och återvinning bör eftersträvas.

### *Långsiktig konkurrenskraft*

Utskottet konstaterar att regeringen arbetar med ett antal åtgärder för regional tillväxt och landsbygdsutveckling. Regeringen har bl.a. beslutat om en nationell strategi för hållbar regional tillväxt och attraktionskraft för perioden

2015–2020. Arbetet med att genomföra strategin fortgår löpande. En parlamentarisk kommitté med uppgiften att lämna förslag till en sammanhållen politik för långsiktig hållbar utveckling på Sveriges landsbygd har tillsatts. Utskottet noterar även att regeringen har en ambition att lägga ökat fokus på åtgärder inom landsbygdsprogrammet.

Utskottet konstaterar i likhet med regeringen att konkurrenskraften för jord- och skogsbruket behöver stärkas och vill se att produktionen av livsmedel i Sverige ökas. För att ytterligare skapa förutsättningar för en attraktiv landsbygd har regeringen beslutat om en parlamentarisk kommitté med uppdraget att lämna förslag till en sammanhållen nationell politik för en långsiktigt hållbar utveckling på Sveriges landsbygd. En livsmedelsstrategi håller vidare på att tas fram, vars mål är att öka sysselsättningen, produktionen, exporten, innovationskraften och lönsamheten i livsmedelsproduktionen, samtidigt som de relevanta nationella miljömålen nås.

På EU-nivå håller man dessutom på att se över hur olika EU-direktiv följs, bl.a. på djurskyddsområdet. Det bedrevs även ett omfattande arbete på EU-nivå under 2015 för att förenkla för jordbruksföretagen. Som redovisas ovan har regeringen bidragit med förenklingsförslag till både kommissionen och det förra ordförandeskapet. Näringsdepartementet har vidare under året fortsatt arbetet med att samordna regeringens arbete med att förenkla för företagen.

Utskottet noterar att Sverige endast får betala miljö- och djurvälståndersättningar för inkomstbortfall och merkostnader som jordbrukare har för åtgärder som går utöver gällande nationell lagstiftning och praxis. Detta innebär att Sverige i princip inte kan betala högre ersättningar än i dag utan att ändra de legala förutsättningarna för djurhållning m.m.

### *Livsmedelsstrategin*

Utskottet konstaterar att regeringen arbetar med att ta fram en nationell livsmedelsstrategi som omfattar hela livsmedelskedjan. En bred politisk förankring av strategin är prioriterad för att genomförandet ska bli långsiktigt.

### *Svensk mjölkproduktion*

Utskottet står bakom regeringens ambition att stärka konkurrenskraften för jord- och skogsbruket och vilja att se en ökad produktion av livsmedel i Sverige. Som ett led i detta och för att minska de negativa effekterna av det rådande kritiska läget i mjölknäringen föreslogs en ytterligare nedsättning av koldioxidskatten under perioden den 1 januari 2016 till den 31 december 2018. Regeringen överväger även ytterligare åtgärder inom ramen för den kommande livsmedelsstrategin. Utskottet noterar vidare att EU-kommissionen i september 2015 beslutade om ett krispaket till djurproducenter i syfte att stötta sektorer i kris. I krispaketet ingick en pott pengar per medlemsstat för att utforma insatser på nationell nivå. I Sverige har dessa direktstöd riktats till mjölkbönderna.

### *Djurskydd*

Den nuvarande regeringen, precis som föregående regeringar, prioriterar djurskyddet högt och vill att det ska förstärkas för djur både i Sverige och utanför Sveriges gränser. Utskottet delar denna hållning eftersom det är utomordentligt viktigt att djurskyddet förbättras i synnerhet i övriga EU-länder. Utskottet noterar att regeringen har arbetat på bred front inom EU med djurskyddsfrågorna och bl.a. inrättat ett djurvälståndssamarbete med Danmark, Nederländerna och Tyskland. Sverige har även varit drivande i att EU-kommissionen ska anta en ny handlingsplan för djurskydd för perioden 2016–2020. Utskottet noterar vidare att regeringen på EU-nivå ofta lyfter fram djurskyddsfrågor och efterlevnad av regelverket samt att regeringen har varit aktiv nationellt, inom EU och internationellt för att minska användningen av antibiotika.

När det gäller djurskyddskontrollerna konstaterar utskottet att både Jordbruksverket och Livsmedelsverket arbetar med att förbättra kontrollerna på slakterier genom att förtydliga rutiner och ta fram vägledning och utbildningar.

### *Grön omställning i de gröna näringarna*

I propositionen anförs att regeringen ska tillsätta en utredning som ska analysera behovet av beskattning för att minska spridningen av kadmium och andra hälso- och miljöfarliga ämnen och tungmetaller i miljön. Utredningen ska också göra en översyn av skatten på bekämpningsmedel och analysera om det går att öka skattens effektivitet samt styrande effekt när det gäller hälsa och miljö.

Kontinuerligt arbete bedrivs för att minska beroendet av fossil energi i de gröna näringarna. Utskottet instämmer emellertid i att fortsatta insatser behövs för att ytterligare tillvarata de gröna näringarnas möjligheter i klimatarbetet.

Utskottet noterar att Näringsdepartementet internt bereder hur man ska gå vidare med MEKA-projektet som syftar till att påskynda omställningen till förnybara drivmedel i arbetsmaskiner.

Utskottet konstaterar även att det nya landsbygdsprogrammet omfattar flera åtgärder, bl.a. miljö- och klimatersättningar, stöd för kompetensutveckling och miljöinvesteringar som syftar till att minska läckage av näringsämnen från jordbruksmark. Under 2014 gick dessutom 90 procent av medlen till lokala vattenvårdsprojekt (LOVA) till åtgärder för att minska övergödning. Det finns även möjligheter att ansöka om investeringsstöd i landsbygdsprogrammet för investeringar i förnybar energi.

### *Ersättning för metangasreducering*

Utskottet konstaterar att regeringen i budgetpropositionen för 2016 (prop. 2015/16:1 utg.omr. 23) föreslår att budgeten för metanreduceringsersättningen ska öka med 30 miljoner kronor varje år under perioden 2016–2019, vilket

innebär att den totala budgeten ökar från 240 till 360 miljoner kronor. Regeringen höjde den 1 januari 2016 ersättningsnivån för metanreduceringsersättningen från högst 20 öre per kilowattimme till högst 40 öre per kilowattimme.

### *Skogspolitiken*

Den svenska skogspolitiken vilar sedan mer än två decennier på två jämställda mål: ett produktionsmål och ett miljömål. Regeringens och utskottets grundläggande hållning är att den befintliga modellen för skogsförvaltningen i huvudsak är anpassad för att uppnå politikens syften. Samtidigt finns det områden som behöver utvecklas inom både produktions- och miljöområdet, vilka kan hanteras genom ett nationellt skogsprogram och den översyn av skogsvårdslagstiftningen som kommer att genomföras under 2016. Utskottet välkomnar även regeringens ambition att skyddsvärda skogar inte ska avverkas utan bevaras antingen genom formellt skydd eller frivilliga avsättningar. Stora ansträngningar bör göras av såväl staten som skogsbruket för att skyddsvärda skogar inte avverkas.

### *Systemet för naturreservat*

Utskottet konstaterar att syftet med att inrätta ett naturreservat kan variera. Många har som syfte att ge långsiktigt skydd åt olika typer av värdefull natur. Ett syfte kan också vara att tillgodose behov av områden för friluftslivet. Genom lagar och förordningar säkerställs att kommuner samråder med länsstyrelsen innan ett beslut om att inrätta ett naturreservat fattas, att skälen för beslutet anges och att beslutet kan överklagas.

### *Strandskydd*

Utskottet konstaterar att under 2009 beslutades ändringar i strandskyddsreglerna med inriktningen att utveckla ett ändamålsenligt strandskydd som beaktade behovet av utveckling i hela Sverige, särskilt i många landsbygder, samtidigt som ett långsiktigt skydd av strändernas natur- och friluftsvärden inte äventyrades (prop. 2008/09:119, bet. 2008/09:MJU13, rskr. 2008/09:227). Det lokala och regionala inflytandet över strandskyddet ökades. I juni 2014 beslutade riksdagen om ytterligare ändringar i strandskyddet som syftade till att öka möjligheterna till bebyggelse m.m. intill små sjöar och vattendrag (prop. 2013/14:214, bet. 2013/14:MJU26, rskr. 2013/14:358).

Utskottet konstaterar vidare att ett tidigare tillkännagivande om att förutsättningarna dels för byggande och boende i strandnära lägen, dels för jordbruksnäringarna och annan näringsverksamhet behöver förbättras i dessa områden, bereds inom Miljö- och energidepartementet.

### *LOVA-bidraget*

Regeringen satsade under 2014 75 miljoner kronor på LOVA-bidraget för att stödja det lokala och regionala arbetet för bättre vattenkvalitet, och då speciellt åtgärder mot övergödning. Utskottet delar regeringens bedömning att det är viktigt att stärka förutsättningarna för att effektivt nyttja och, där det är möjligt, växla upp de nationella anslag och styrmedel som finns att tillgå i det lokala åtgärdsarbetet, med andra finansiella källor, exempelvis EU:s fonder.

### *Miljöavgift på fossila plastpåsar*

Utskottet konstaterar att Naturvårdsverket på uppdrag av regeringen har tagit fram en rapport om en minskad förbrukning av plastkassar och att Naturvårdsverket i denna har föreslagit att det ställs krav på de producenter som tillhandahåller plastbärkassar till konsumenter eller andra användare att ta ut ett lägsta pris om 5 kronor per plastbärkasse. Enligt information från Miljö- och energidepartementet kommer rapporten att remissbehandlas och regeringen kommer därefter att ta ställning till hur man går vidare med rapporten.

### *Sammanfattning*

Utskottet anser att finansutskottet mot bakgrund av redovisningen ovan bör godkänna regeringens förslag till riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken i berörda delar. Därmed anser miljö- och jordbruksutskottet att finansutskottet bör avstyrka motionerna 2015/16:3398 (KD), 2015/16:3403 (L), 2015/16:3404 (C) och 2015/16:3406 (M) i motsvarande delar.

Stockholm den 24 maj 2016

På miljö- och jordbruksutskottets vägnar

*Matilda Ernkrans*

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Matilda Ernkrans (S), Jonas Jacobsson Gjörtlér (M), Isak From (S), Johan Hultberg (M), Maria Strömkvist (S), Martin Kinnunen (SD)\*, Åsa Coenraads (M), Jan-Olof Larsson (S), Stina Bergström (MP), Gunilla Nordgren (M), Anders Forsberg (SD)\*, Lars Tysklind (L), Lars-Axel Nordell (KD), Marianne Pettersson (S), Johan Büser (S), Eskil Erlandsson (C) och Birger Lahti (V).

\* Avstår från ställningstagande.



# Avvikande meningar

## 2016 års ekonomiska vårproposition (M)

Jonas Jacobsson Gjörtler (M), Johan Hultberg (M), Åsa Coenraads (M) och Gunilla Nordgren (M) anför:

Sverige står inför en period med omfattande reformbehov. Det stora flyktingmottagandet under hösten 2015 kommer förstärka de strukturella utmaningar som redan fanns på svensk arbetsmarknad och bostadsmarknad. Under senare år har ett nytt utanförskap vuxit fram som, genom långvarig strukturell arbetslöshet, drabbar unga människor och utrikes födda särskilt hårt. Med fler nyanlända som behöver ett första jobb i Sverige krävs att integration och etablering fungerar. Det gör det inte i dag, och det gör behovet av reformer och förändring än större.

Vårpropositionen visar på en regering som står handfallen inför de viktiga utmaningar Sverige står inför. Regeringens politik med stora skattehöjningar på jobb och företagande riskerar att leda till att Sveriges jobbtillväxt bromsas upp och försämrar också möjligheterna till en god integration genom att höja trösklarna in på arbetsmarknaden. Samtidigt gör en alltmer oaktksam hantering av de offentliga finanserna att Sverige står sämre rustat inför nästa lågkonjunktur, vilket riskerar att leda till nedskärningar och arbetslöshet som slår mot de allra svagaste.

Det här är fel väg för Sverige. Vi moderater står för en annan väg. De reformförslag vi presenterar är fokuserade på hur jobben ska bli fler. Vi vill minska utanförskapet och stärka incitamenten för att arbeta genom att stå upp för rimliga skattenivåer, stärka investeringar i utbildning och infrastruktur och värna företagsklimatet. Fler i arbete är avgörande för att få mer kunskap i skolan, högre kvalitet i välfärden och ett starkare Sverige.

För Alliansen är det en självklarhet att Sverige måste vara pådrivande i omställningen till en klimatneutral ekonomi och ett giftfritt samhälle, och lika självklart att detta inte står i motsats till tillväxt och jobbskapande utan att både miljö och tillväxt kan gå hand i hand. För detta krävs väl utformade och effektiva styrmedel. Förearen ska betala för sin miljöpåverkan samtidigt som förnybar och miljövänlig teknik tillåts växa fram. På så sätt ger åtgärderna största möjliga resultat för miljön. Inte minst krävs att den svenska fordonsflottan blir mer hållbar och att utsläppen från transportsektorn minskar. Beroendet av fossila bränslen är både en belastning på miljön och en säkerhetspolitisk risk. Nya styrmedel för att minska användningen av gifter i vår vardag krävs också. Dessutom måste Sverige arbeta oförtröttligt på den internationella arenan för att bidra till de globala utsläppsreduktioner som behöver uppnås.

Eftersom Sverige behöver mer byggbar mark nära dagens tätorter för bostadsbyggande är den snabba tillväxten av främst kommunalt inrättade naturreservat ett växande problem. Moderaterna föreslår följande:

- Enbart regeringen ska kunna inrätta naturreservat.
- Det ska finnas bättre förutsättningar att upphäva naturreservat när det är motiverat.

Strandskyddet fyller en viktig funktion i att värna naturvärden och människans tillgång till dessa naturvärden. Dock behöver lagstiftningen anpassas till dagens verklighet. Trots att lättnader i lagstiftningen har gjorts har tillämpningen av lagstiftningen inte fungerat och i många delar av Sverige har strandskyddet blivit alltmer restriktivt. Strandskyddet bör göras mer ändamålsenligt i hela landet i syfte att förbättra förutsättningarna för byggande och boende i strandnära områden. Moderaterna föreslår följande:

- Avskaffa möjligheten till utökat strandskydd utöver huvudregeln på 100 meter.
- Stärk kommunernas beslutanderätt och avskaffa länsstyrelsernas överprövning.
- Tillsätt en utredning med uppdrag att i grunden se över och ändra strandskyddsbestämmelserna i syfte att kunna skapa mer socialt blandade bostadsområden, mer attraktiva bostadsområden i glesbygdskommuner och ökat bostadsbyggande där behoven är särskilt stora.

Med det anförda anser vi att finansutskottet bör tillstyrka Moderaternas riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken i berörda delar.

## **2016 års ekonomiska vårproposition (C)**

Eskil Erlandsson (C) anför:

Det har uppstått ett överskott av utsläppsrätter. En marknadsstabilitetsreserv har nyligen införts för att hantera överskottet av utsläppsrätter. Det är ett viktigt steg i rätt riktning. Dock behöver fler utsläppsrätter försvinna permanent, både från marknaden och från reserven. Centerpartiet vill därför annullera överskottet av utsläppsrätter, motsvarande 2 miljarder ton koldioxid, med syftet att öka verksamhetens incitament till att minska sina utsläpp.

Styrmedel som skattebefrielse för biodrivmedel, differentierad fordonsskatt och supermiljöbilspremien har bidragit till förbättringar. Denna omställning bör dock påskyndas med nya och utvecklade styrmedel för att nå målet om en fossiloberoende fordonsflotta. Det övergripande målet är att minska utsläppen från transporterna. Därför bör styrmedel i största möjliga mån ha klimateffektivitet som utgångspunkt. För att minska utsläppen från transportsektorn och öka användningen av biodrivmedel bör ett kvotpliktssystem, med drivmedlens klimateffektivitet i fokus, införas. Kraven bör stegvis öka fram till 2030, då Sveriges fordonsflotta ska vara fossiloberoende. Kvoterna måste vara långsiktigt förutsägbara och tillräckligt ambitiösa för att driva utvecklingen mot en fossiloberoende fordonsflotta till 2030. Höginblandade biodrivmedel, som B100, ED95, biogas och E85, bör undantas från ett kvotpliktssystem under en övergångsperiod. Det är också

viktigt att en kvotplikt möjliggör initiativ utanför kvoten, så att kvoten inte utgör ett tak för ökad inblandning av biodrivmedel. Därför bör drivmedelsleverantörer som vill göra mer än vad kvoten kräver premieras. Reglerna bör utformas i samarbete med de berörda aktörerna. Dessutom vill Centerpartiet se än bättre och mer långsiktiga spelregler för de förnybara bränslena och se över möjligheten att helt skattebefria de förnybara drivmedlen i de gröna näringarna. Centerpartiet vill också driva frågan om ändrade EU-regelverk i samband med den översyn av EU:s klimatpolitik till 2030 som kommer under 2016.

Nyköp av bilar med låga eller inga utsläpp i ett bonus–malus-system får kraftiga miljöbonusar, som finansieras via avgifter på de bilar som har höga utsläpp. Ett system för bonus–malus är ett kraftfullt verktyg i arbetet med att ställa om den svenska fordonsflottan. Mot bakgrund av detta kommer Centerpartiet i framtida budgetmotioner att återkomma med förslag om ett system för bonus–malus. Centerpartiet vill även införa en miljöpremie för de bästa lastbilarna och bussarna. En supermiljölastbilspremie respektive en supermiljöbusspremie kan med fördel utformas enligt samma principer som för personbilar.

Vissa farliga kemikalier bör förbjudas. Andra kemikalier är vanliga och inte giftiga nog att förbjudas men kan i större mängder, eller i kombination med varandra, ändå vara skadliga. Dessa ämnen bör bära sina kostnader och användningen av dem bör minska.

Tillgången på rent vatten och livskraftiga marina ekosystem är mycket angelägna framtidsfrågor. Ett långsiktigt och målmedvetet arbete behöver bedrivas, och för det krävs en stark och sammanhållen havs- och vattenpolitik. En stor del av arbetet sker i samarbete med länder inom EU och i Östersjöregionen. Men minst lika mycket behöver ske på nationell, regional och lokal nivå. Stora miljövinster kan nås genom att långsiktigt planera för hur havs- och vattenresurser ska nyttjas hållbart. En långsiktigt hållbar planering i kombination med ett skydd av kust- och havsområden, enligt de internationella Nagoyamålen som Sverige ska uppfylla, skapar förutsättningar för att säkra de marina ekosystemtjänsterna för framtida generationer.

Kretsloppsarbetet behöver stärkas för att minska förekomsten av farliga kemikalier, mikroplaster och marint skräp i våra vattenområden. Marin nedskräpning är en global utmaning. Men det är ett problem även i Sverige. Centerpartiet vill stärka arbetet med att minska förekomsten av plaster i våra hav och säkerställa att en god avfallshantering finns längs våra kuster. Centerpartiet vill även öka insatserna för en bättre vatten- och havsmiljö. Insatser för att minska belastningen av näringsämnen såsom kväve och fosfor behövs. Därför är det viktigt att ta vara på och stimulera kreativa och innovativa nya marina affärsmodeller samt kostnadseffektiva initiativ på lokal nivå för att nå resultat i åtgärdsarbetet.

I ett antal kommuner har man upptäckt höga halter av PFAS-ämnet PFOS i vattentäkter där brandövningsplatser visat sig vara källan till dessa föroreningar. PFAS-förorening av vattentäkter kan vara ett hot mot

dricksvattenförsörjningen. Konsekvenserna av föroreningar i våra vatten, och framför allt i Östersjön, är alltmer påtagliga. Det är enbart ett fåtal av de ca 350 existerande brandövningsplatserna som har kontrollerats och mycket arbete behövs för att höja kunskapen om spridningen av dessa ämnen. Dessutom måste samordningen mellan myndigheter och inrapportering stärkas.

För att säkerställa en närvarande och effektiv viltförvaltning har Centerpartiet föreslagit att en ny viltmyndighet inrättas. Centerpartiet kommer i kommande budgetmotioner att återkomma med förslag som stärker viltförvaltningen.

Landsbygden måste ha rätt verktyg för att bedriva ett modernt jord- och skogsbruk. För att ta ett samlat grepp kring de affärsmöjligheter som en övergång till ett biobaserat samhälle ger anser Centerpartiet att en nationell strategi för en biobaserad samhällsekonomi bör tas fram. Förutsättningarna för grön kemi, med kemiska produkter och processer som minskar eller helt eliminerar användandet eller bildandet av farliga ämnen, bör stärkas och giftiga kemikalier fasas ut. Centerpartiet vill öka och industrialisera träbygandet samt stimulera vidareförädling av träproduktion i Sverige.

Det är viktigt att värna om de gröna näringarnas konkurrenskraft och allmänna förutsättningar. Bra företagspolitik, särskilt anpassad till små företag, med minskat krångel och lägre kostnader, är den viktigaste politiska åtgärden även för företagen i de gröna näringarna. Ska Sverige bevara och utveckla den svenska matproduktionen krävs en tydlig målsättning om långsiktigt stärkt konkurrenskraft. Perspektivet bör genomsyra hela politikområdet och både regelbördan och kostnaderna minska. Nya reformer bör värderas utifrån deras bidrag till konkurrenskraften. Att med ökade kostnader och regelkrångel slå ut svensk primärproduktion innebär samlat en högre miljöbelastning och färre jobb. Därför menar Centerpartiet att vi behöver en regelförenklingskommission, som bl.a. ser över hur djurskyddskrav och andra regler kan reformeras så att det inte är byråkratin, utan syftet med reglerna, som står i fokus. Det är viktigt att se över regelverk för exempelvis beteslagstiftningen för att minska den byråkratiska belastningen och öka rättssäkerheten och förutsägbarheten, utan att det svenska djurskyddet försämras.

Centerpartiet vill också fortsätta att intensifiera arbetet med att se över miljö- och djurvälståndersättningarna inom landsbygdsprogrammet. I detta arbete vill Centerpartiet bl.a. se över huruvida det är möjligt att tidigare, men senast vid halvtidsutvärderingen av landsbygdsprogrammet, utöka miljö- och djurvälståndersättningarna. Bland annat bör möjligheten att exempelvis införa en betesersättning undersökas. Målsättningen måste vara att stärka konkurrenskraften i de gröna näringarna så att man i högre grad har likvärdiga förutsättningar jämfört med viktiga konkurrentländer.

Vi måste vara öppna för att se över regelverk för att säkerställa att de bidrar till den goda djurvälstånd och det ambitiösa miljöarbete som präglar de svenska gröna näringarna, och inte bidrar till ökat krångel och onödiga kostnader.

Dessutom är det prioriterat att stärka efterfrågan på svenska livsmedel både i Sverige och internationellt. Satsningar på export och projekt som stärker svensk livsmedelsproduktion är därför fortsatt viktiga. Att stärka innovations- och utvecklingstakten i livsmedelskedjan är också av stor vikt för att den svenska livsmedelsförsörjningen ska kunna säkras. Där ingår bl.a. att stärka förädlingsvärdet genom hela kedjan så att produktutveckling i alla led blir mer av en självklar del i företaget.

Livsmedelsstrategin måste bli ett kraftfullt verktyg för att stärka primärproduktionen, bonden och de gröna näringarna.

I det läge som mjölkbranschen befinner sig i krävs politiskt ledarskap och en seriös politik för konkreta och genomförbara krisåtgärder men också en politik för att stärka konkurrenskraften även på längre sikt. EU-kommissionen har beslutat om riktade stöd till mjölkbranschen med anledning av den rådande krisen. För svensk del har 76 miljoner kronor tilldelats från EU-kommissionen. Dessutom ger kommissionen medlemsstaterna möjligheten att lägga till egna nationella medel. För Sveriges del rör det sig om ytterligare 76 miljoner kronor. Centerpartiet har föreslagit att möjligheten att lägga till mer nationella pengar utnyttjas fullt ut.

Centerpartiet prioriterar ett effektivt djurskydd och kommer därför i kommande budgetmotioner att återkomma med förslag om finansiering av djurskyddskontroller.

Det är viktigt att den gröna omställning som pågår inom lantbruket går fortare. Det är en prioriterad fråga för Centerpartiet att arbeta med de betydande hinder som finns för att den riktigt stora omställningen ska kunna komma igång. Centerpartiet vill förstärka och påskynda den gröna omställningen och kommer i framtida budgetmotioner att återkomma med förslag om ytterligare medel till Jordbruksverket, i syfte att möjliggöra för myndigheten att finansiera fler projekt kring omställning av arbetsmaskiner inom jordbruket. Målsättningen är att öka möjligheterna för lantbruket att ställa om, i syfte att på sikt fasa ut subventionerna av fossila drivmedel.

Alliansregeringen införde ett produktionsstöd för biogas och ett investeringsstöd för biogasanläggningar inom ramen för landsbygdsprogrammet. Det finns fortsatt stor potential för biogastillverkning i Sverige och Centerpartiet vill därför tillföra ytterligare medel för detta ändamål.

Strandskyddslagstiftningen bör ändras i syfte att öka det kommunala inflytandet och möjliggöra ökad bebyggelse i strandnära områden. Behov av bostäder, utveckling, jobb och verksamheter måste ges en roll i bedömningar av begränsningar i strandskyddet. Det ska vara möjligt att bygga och bedriva verksamhet även i strandnära områden. Fler områden bör kunna pekas ut som s.k. LIS-områden (landsbygdsutveckling i strandnära lägen).

LOVA-bidraget bidrar till kostnadseffektiva åtgärder mot övergödning, minskad spridning av giftiga båtbottnfärger och mot förlust av biologisk mångfald. LOVA-bidraget utbetalas av Länsstyrelserna till lokala vattenvårdsprojekt som minskar mängden kväve och fosfor eller miljögifter i

haven. Centerpartiet bedömer att det behövs ytterligare insatser för att minska belastningen av näringsämnen såsom kväve och fosfor och vill därför fördubbla det befintliga LOVA-bidraget.

Centerpartiet har föreslagit att en miljöavgift på fossilplastpåsar på 1 krona införs för att uppnå målet i EU:s direktiv om förpackningar och förpackningsavfall och minska användningen av tunna plastpåsar.

Med det anförda anser vi att finansutskottet bör tillstyrka Centerpartiets riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken i berörda delar.

## **2016 års ekonomiska vårproposition (L)**

Lars Tysklind (L) anför:

Miljöförstöring och klimathot stannar inte vid nationsgränser. Sverige ska vara en förebild och en pådrivande kraft inom EU och i det globala arbetet för ett hållbart samhälle – ett land som visar ledarskap och förenar välstånd med ansvar för miljö och klimat. Liberalerna driver på för att jordbruks- och livsmedelspolitiken ska ha ett tydligt konsument- och hållbarhetsperspektiv. Jordbruket ska i likhet med andra sektorer bära sina egna miljö- och klimatkostnader, men ska också ersättas för kollektiva nyttigheter som naturvård samt bevarande av den biologiska mångfalden. Därigenom förstärks drivkrafterna för effektivisering och klimatsmart teknik.

Det krävs åtgärder för att nå det långsiktiga målet om en fossilfri fordonsflotta. Liberalerna har föreslagit en omvänd miljöbilsbonus som bör utformas som en förhöjd skatt på bilar med negativ klimatpåverkan och fordonsskatt baserat på fordonets koldioxidutsläpp per kilometer.

Liberalerna avsatte i höstbudgeten medel till nationella klimatinvesteringar för riktade och långsiktiga klimatinvesteringar, till restaureringsinsatser i syfte att bevara och utveckla den biologiska mångfalden samt till Kemikalieinspektionen med syfte att utöka marknadstillsynen när det gäller giftiga konsumentprodukter med särskilt fokus på produkter riktade mot barn. I samband med avfallspolitiken prioriterade Liberalerna även anslag till ökad giftsanering av områden som kan användas till bostadsbyggande samt av områden som är särskilt angelägna ur risksynpunkt.

Liberalerna gjorde särskilda satsningar för att förstärka den havs- och vattenrelaterade miljöövervakning som Havs- och vattenmyndigheten utför samt en satsning för renare stränder runt om i Sverige. Vidare måste fisket bedrivas på ett långsiktigt hållbart sätt och hålla sig inom ramen för vetenskapliga bedömningar av vad bestånden tål. Dricksvattenförsörjningen måste säkras och fler yt- och grundvattentäkter ges skydd. Det krävs insatser för att minska utsläpp och miljöpåverkan i våra hav och vattendrag. Nedskräpningen av våra hav är ett allvarligt miljöproblem.

Sverige ska ha livskraftiga stammar av alla de fem stora rovdjuren: björn, järv, lo, varg och kungsörn. Dialog med lokalbefolkningen i berörda områden är en viktig del av rovdjursförvaltningen.

Hotade växter och djur ska skyddas genom fridlysning, information och biotopskydd. Artdatabankens arbete ska främjas. För att bevara och utveckla den biologiska mångfalden i form av olika naturtyper och arter behövs ökade restaureringsinsatser.

Det finns goda möjligheter att förbättra avkastningen på ett miljövänligt sätt genom att anpassa växtsorter, brukningsmetoder och näringsämnen efter lokala förhållanden. Rätt använd kan biotekniken bidra till att få fram bättre skördar och näringsinnehåll.

Den kommande livsmedelsstrategin måste utifrån ett marknadsliberalt och konsumenträttsligt perspektiv innehålla åtgärder för att lyfta svensk jordbruksproduktion.

EU:s jordbrukspolitik behöver reformeras i grunden. Jordbruksstödet, utom landsbygdsstödet, ska avvecklas så snart som möjligt liksom EU:s handelshinder mot omvärlden. Samtliga direktstöd och marknadsregleringar ska fasas ut så snart som möjligt. Mot denna bakgrund avvisade Liberalerna i höstas, liksom nu, regeringens förslag om statliga kreditgarantier för mjölkföretag.

Liberalerna anser att Sverige ska driva på för att stärka djurskyddet i hela Europa. Kontrollen av att nationella lagar och EU-regler följs ska skärpas. Sverige ska arbeta i EU och globalt för en ansvarsfull antibiotikaanvändning, både bland människor och på djur, baserad på medicinska bedömningar.

Många av de miljöproblem som jordbruksproduktionen leder till, t.ex. övergödning och minskad biologisk mångfald, beror på tillförseln av näringsämnen via gödslingen. Användningen av handelsgödsel bidrar till övergödning av vattenområden. Även förekomsten av kadmium i handelsgödsel är ett oroande miljöproblem. Det är därför angeläget att användningen av sådan gödsel minskar och att jordbrukets allmänna miljöpåverkan sjunker. Läckaget av näringsämnen från odlingsmark och hushåll ut i sjöar, vattendrag och hav behöver bromsas och hållbar återvinning av biologiskt avfall introduceras i bred skala.

Den svenska skogspolitiken ska vila på två jämställda mål: produktionsmålet och miljömålet. Skogens potential inom förnybara material, kemiska produkter, textilier och energiproduktion ska tillvaratas. Miljöhänsynen inom skogsbruket måste öka genom att t.ex. avverkningsmetoder kan variera. De återstående gammelskogarna ska ges starkare skydd.

Liberalerna vill reformera strandskyddet för att möjliggöra fler strandnära bostäder i områden där inte exploateringstrycket är särskilt hårt. Kommuner ska kunna ansöka om att upphäva strandskyddet med hänvisning till ett lokalt behov av bostadsbyggande. I områden där exploateringstrycket bedöms som exceptionellt högt eller synnerliga skäl föreligger ska fortfarande ett strikt strandskydd tillämpas.

Med det anförda anser vi att finansutskottet bör tillstyrka Liberalernas riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken i berörda delar.

## 2016 års ekonomiska vårproposition (KD)

Lars-Axel Nordell (KD) anför:

För Alliansen är det en självklarhet att Sverige måste vara pådrivande i omställningen till en klimatneutral ekonomi och ett giftfritt samhälle, och lika självklart att detta inte står i motsats till tillväxt och jobbskapande utan att både miljö och tillväxt kan gå hand i hand. För detta krävs väl utformade och effektiva styrmedel. Förorenaren ska betala för sin miljöpåverkan samtidigt som förnybar och miljövänlig teknik tillåts växa fram. På så sätt ger åtgärderna största möjliga resultat för miljön. Inte minst krävs att den svenska fordonsflottan blir mer hållbar och att utsläppen från transportsektorn minskar. Beroendet av fossila bränslen är både en belastning på miljön och en säkerhetspolitisk risk. Nya styrmedel för att minska användningen av gifter i vår vardag krävs också. Dessutom måste Sverige arbeta oförtröttligt på den internationella arenan för att bidra till de globala utsläppsreduktioner som behöver uppnås.

En viktig del av det kristdemokratiska idéarvet är förvaltarskapsprincipen. Den ställs på sin spets i kristdemokraternas politik för en hållbar miljö. Klimatutmaningen är vår tids största miljöutmaning. Kristdemokraterna har därför satt ambitiösa mål när det gäller att minska utsläppen, såväl på Sverige-som på EU-nivå. Utöver själva miljöfrågan som utsläppen av växthusgaser utgör, följer det etiska problemet att det är världens fattigaste människor som betalar det högsta priset när jordens medeltemperatur ökar.

Kristdemokraterna vill också verka för att förhindra spridningen av giftiga kemikalier i vår miljö. Detta är en viktig aspekt av det förebyggande hälsoarbetet. Inte minst gäller det barns vardagsmiljöer. Kristdemokraterna vill t.ex. ha giftfria förskolor och jobbar för att man ska ställa större krav när det gäller t.ex. barnens leksaker, nappflaskor samt mat och dryck. EU har en nyckelroll i arbetet för att öka kemikaliesäkerheten, bl.a. för att utveckla arbetet med gemensamma åtgärder mot spridning av gifter och läkemedelsrester till våra hav och vattendrag.

Sveriges havs- och kustområden innehåller ett rikt artliv och skyddsvärda miljöer. Kristdemokraterna har under några år ökat antalet marina reservat. Vi måste fortsätta att verka för att inte den ekologiska balansen ska rubbas via exempelvis långväga arter som på olika sätt letar sig hit.

Ett av Sveriges miljömål är den biologiska mångfalden, uttryckt som ”ett rikt växt- och djurliv”. Hoten mot den biologiska mångfalden är omfattande om vi tittar på den globala nivån. I Sverige bidrar våra skogar och vår landsbygd, exempelvis våra hagmarker, till denna mångfald. Just hagmarkerna nämns ibland som de, näst regnskogarna, artrikaste biotoperna på vår planet. Jordbruket skulle i högre utsträckning kunna bli en nyckelaktör för att värna den biologiska mångfalden om man fick rätt incitament att göra det. Reformen av EU:s jordbrukspolitik i denna riktning är viktiga.

Jordbruket är centralt för att ha mat att ställa på bordet, men jordbruket är mycket mer än maten som produceras där. Det har en central betydelse för



biologisk mångfald och den levande landsbygd och de öppna landskap som är en del av vårt kulturarv. I många EU-länder är tyvärr miljötänkande och djurskydd jämförelsevis nedprioriterat. Alternativt följs inte de uppsatta reglerna. En bidragande orsak till problemen i svenskt jordbruk är att vi inte har lyckats omsätta den kvalitet på varorna som våra miljö- och djurskyddsregler leder till, i reda pengar. I regeringsställning var vi bl.a. med och sänkte skatten på handelsgödsel och sänkte egenavgifterna. Kristdemokraterna drev också på för att minska jordbrukarnas regelkrångel. Vi vill att den förenklingsprocessen ska fortsätta.

Mjölkböndernas situation under det senaste året har gått från dålig till akut. Producenterna går nu med tiotals öre i förlust per liter levererad mjölk. För att rädda den svenska mjölksektorn på kort sikt har Kristdemokraterna föreslagit att en kostnadsersättning på 1 000 kronor per mjölkko och år införs i syfte att kompensera de svenska mjölkbönderna för deras merkostnader.

Kristdemokraterna vill fortsätta värna vår miljö och vårt välutvecklade djurskydd, men vi vill att de lagar och regler som antas verkligen är ändamålsenliga, inte att vi ska ha så många paragrafer i lagtexterna som möjligt.

Med det anförda anser vi att finansutskottet bör tillstyrka Kristdemokraternas riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken i berörda delar.

## Särskilt yttrande

### **2016 års ekonomiska vårproposition (SD)**

Martin Kinnunen (SD) och Anders Forsberg (SD) anför:

Vi Sverigedemokrater avstår från ställningstagande.